

Foto DPD

Uvodnik

Primož Krečič

Resnost in odločitev

Sodobni trenutek doživljamo kot hudo zmešnjavo. Podira se svet, ki je do nedavnega veljal za trdnega in njegove vrednote za nezlomljive. Zahaja obdobje sebičnega kapitalizma, svobodnjaštva, razumarstva, državne sociale in številnih privilegijev. Človeštvo se sooča z mnogimi zemeljskimi katastrofami, segrevanjem ozračja, onesnaževanjem okolja, pa tudi s terorizmom, gospodarsko krizo, napetostjo med religijami, kulturami in civilizacijami. Nekateri se ob tem sprašujejo, kakšen je Bog, ki vse to vidi in dopušča. Drugi bežijo v odsotnost, nasilje, črnogledost. Nič ne bo več tako, kot je bilo. Čeprav še vedno obstaja nasprotovanje vsemu, kar je resnično, pristno in živo, se že kažejo znamenja, ki govorijo o prehodu in spremembi, obenem pa je ta čas tudi priložnost za budnost, solidarnost ter zvestobo. Ni se mogoče skriti pred odgovornostjo za obnovo življenja, zato je še toliko bolj pomembna vera, da vztrajamo v majhni skupnosti in ne odstopimo iz duhovnega boja. Zlasti, da se ne damo zmesi ob krivicah, zlu, ko nas zasmehujejo in prepričujejo za lažjo. Ne smemo kloniti ob tistih, ki padejo, pa čeprav so ugledni in pomembni. Jezus pravi, naj se ne damo premotiti od teh dogodkov, da bi izgubili upanje. Spodbuja nas z blagodejnimi besedami: Ne bojte se, jaz sem svet premagal. Prisotnost kristjanov v slovenski družbi bi morala nositi to sporočilo. Tudi če se nam podira država in tonemo v hudo ekonomsko ter moralno krizo, ne smemo obupati in se umakniti. To ni čas za utapljanje, beg in kompromise, ampak za budnost in pogum v solidarnosti. Pomembno je, da okrepiimo vero v Gospoda, ki je gospodar časov in dopušča krize, da bi se prečistili v svoji misli ter delovanju, da bi napuhnjena veja ponižno sprejela dejstvo, da mora živeti z drevosom, drugače ne bo preživela. Pri tem so pomembne molitev in tiha zvestoba ter pozorna ljubezen. Tako bo luč evangelija zasvetila na obrazih ljudi in bodo njene žarke ponesli v družine, družbo in povsod, kjer se odvija življenje. V peči apokalipse bo zgorel plevel laži, sebičnosti in zla, zasvetila pa se bo zlata pšenica poštenosti, dobrote in ljubezni.

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor na slavnostni seji EZTS v Gorici

“Za gospodarski, socialni in duhovni razvoj obeh Goric kot enega mesta”

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je s svojim obiskom v Gorici v petek, 6. decembra, dal močan zagon slovensko-italijanskemu sodelovanju in vlil novo upanje v razvojne možnosti našega čezmejnega prostora. Prišel je, da bi se udeležil slovesne seje Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS) v stavbi Trgovskega doma, simbola slovenske navzočnosti v Gorici, ki mu je sedaj “vdihnjeno novo poglavje čezmejnega sožitja”. Ob koncu obiska je Pahor sam zatrdil, da je “utemljeno” šlo za “zgodovinski dan”. Sam je priznal, “da politiki zelo radi posegamo po teh kategorijah, da gre za *presežek*, da gre za *prelom*, da gre za *zgodovinski dan*, a tokrat si lahko upravičeno privoščimo to oceno. Zgodovinski dan v dveh smislih. Slovenci se v nekem institucionalnem, konstitutivnem smislu vračajo v srce Gorice, kjer so živeli, preden jih je fašistično nasilje pregnalo tudi iz Trgovskega doma. Danes pa smo tukaj na način, ki sodi v kontekst nove skupne evropske prihodnosti. To je drugi razlog, zaradi katerega smemo biti zelo optimistični glede perspektive tega projekta (Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje, op. p.), ki je povezan z odločenostjo obeh držav, vseh, ki odločamo o prihodnosti sedanje in prihodnjih generacij, da poskušamo osredotočiti naše delo na nekatere strateške projekte, ki bodo mir in varnost, ki ju Evropa že zagotavlja, nadgradili z boljšim in bogatejšim življenjem - ne samo v materialnem, ampak tudi v duhovnem smislu - za Slovence, za Furlane, za Italijane. Zdi se mi, da s tem omogočamo našim otrokom, da vsak izmed njih ohrani svojo nacionalno identiteto, ampak si hkrati prizadeva, da se krepi tudi skupna evropska identiteta”. Predsednik tudi trdno verjame v čezmejno sodelovanje na našem področju. “Najprej bi rad povedal, da sem dolga leta

v različnih vlogah, ki jih opravljam, velik zagovornik ‘dveh Goric - enega mesta’. (...) Prav Gorica na italijanski strani in Nova Gorica na slovenski strani sta primer, kjer bi lahko vse funkcije enega mesta, ki so v skupno korist, lahko uspešneje opravljali, če bi jih opravljali skupaj. Mislim, da jezik ni ovira. V multikulturni Evropi je znanje več jezikov izreden privilegij za slehernega otroka, ki se radovedno ozira v svet svoje lastne prihodnosti. Torej: ne zaradi zgodovinskih predsodkov, ki jih tudi s tem presegamo, ne zaradi nekaterih zgodovinskih zamer, ki jih je pustil čas, ko sožitje, solidarnost in medsebojno razumevanje niso bila taka, kot so danes, ampak prav zaradi vsega tega je odločitev, da sodelujemo, da krepimo tisto, kar nam je skupnega, in da hkrati ohranimo tisto, kar nam je posebnega, nekaj, kar bi nam lahko prvič dalo veliko moč za gospodarski, socialni in duhovni razvoj obeh Goric kot enega mesta”.

/ dalje na str. 3

Obvestilo uredništva

Cenjene bralke in bralce ter sodelavce obveščamo, da bomo z božično številko šli v tisk v torek, 17. decembra, z dvojno, novoletno številko pa 23. decembra ob 12. uri. Zaradi praznikov, težav s pošto in tiskarno bomo prvo številko v novem letu poslali v tisk v torek, 14. januarja 2014.

Zbor slovenskih izvoljenih upraviteljev / Volitve Novi člani komisije za Slovence v FJK

Miha Coren (48), Iztok Furlanič (44) in Alenka Florenin (48) so trije novi redni člani deželne posvetovalne komisije za Slovence v FJK, ki je bila ustanovljena in deluje na podlagi deželnega zakona 27/2006. Njihovi nadomestni člani pa so Stefano Predan (49), Monica Hrovatin (46) in Marko Jarc (46). Tako se je v torek, 3. decembra, popoldne končalo zasedanje zbora slovenskih izvoljenih upraviteljev v FJK, ki je potekalo v dvorani deželnega sveta. Za deželno komisijo morata nove člane in njihove namestnike imenovati še obe krovnici organizaciji SSO in SKGZ, vsaka po tri, eden pa bo iz vrst deželne šolske komisije za slovensko šolo. Slovenski upravitelji bodo v kratkem še

enkrat sklicani, in sicer za izvolitev treh članov za nov paritetni odbor. Tokratni zbor, ki ga je vodil podpredsednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovca, ob tajniški pomoči Luise Gergolet, je dokaj hitro opravil svojo nalogo, in to zaradi dogovora med političnimi akterji. Na ta račun je bilo med krajšo razpravo pred začetkom volitev sicer izrečenih nekaj kritik, češ da se tako ravna nedemokratično. Pri tem je bilo še poudarjeno, da si bo nova komisija morala prizadevati za širši spekter problematik, ki zadevajo Slovence v FJK. Resnici na ljubo pa poleg dogovorjenih kandidatur ni bilo predloženih drugih, razen kandidature Elde Cendon, ki je prišla sicer po zapadlosti roka, a so jo kljub temu upoštevali. Prejela je 4

preferenčne glasove. Veliko bolj skrb vzbujajoč podatek zadeva prisotnost, saj je v Trst prišlo le 57 upraviteljev na 138, med njimi je bilo največ upraviteljev iz vrst SSK. O vzrokih take neudeležbe je potrebno prav gotovo razmisliti in upoštevati, da so upravitelji v glavnem člani občinskih svetov bolj ali manj majhnih občin, ki si morajo vzeti dopust in pri tem nimajo niti pravice do povračila potnih stroškov. Takoj po končanih volitvah in pred razglasitvijo izvoljenih je prisotne nagovoril deželni odbornik za kulturo Gianni Torrenti. Osredotočil se je predvsem na vprašanje porazdelitve sredstev iz zakona 38/01. Po njegovem mnenju je treba posodobiti način porazdelitve, da bo bolj učinkovit. Manjšinske družbenopolitične subjekte je pozval, naj aktivno o tem razmislijo, ker je prav, da se do novega sistema financiranja manjšine pride čim prej. Podčrtal je tudi velik pomen, ki ga imajo dobri odnosi z Republiko Slovenijo.

Novosti v italijanski politiki Matteo Renzi nov državni tajnik Demokratske stranke

Da bo za trenutno največjo italijansko politično stranko nastopil nov čas, ni bilo težko napovedati. Da se bo to zgodilo s tako prodorno uveljavitvijo florentinskega župana Mattea Renzija, pa ni nihče pričakoval, kljub temu da so mu vse napovedi pripisovale končno zmago. Končni rezultat je nesporen: Matteo Renzi je prejel več kot poldrugi milijon glasov in se zelo približal 70%, ostala dva kandidata, Gianni Cuperlo in Giuseppe Civati, pa sta močno zaostala. Novi vsedržavni tajnik Demokratske stranke je največ glasov prejel v svoji deželi Toskani, kjer je našel 78,5% glasov, čez 70% jih je prejel tudi v deželah Umbria, Marche in Emilia-Romagna, najmanj pa na Sardiniji (56,4%). V naši deželi je Matteo Renzi zmagal s 66,2% (Cuperlo 17,5% in Civati 16,4%). Isti rezultat je zabeležil tudi na pokrajinski ravni, saj je na

Tržaškem dosegel 54,6%, na Goriškem pa 62,42%. Tudi če pogledamo rezultat na ravni občin, se rezultati ne spremenijo. To velja

Enrico Letta in Matteo Renzi

tudi za t. i. slovenske občine, florentinski župan je zmagal kljub dejstvu, da se je slovenska komponenta v Demokratski stranki,

razen redkih izjem, opredelila za Cuperlo ali Civatija. Razočaranje pa so povzročili volilni plakati, na katerih ni bilo slovenščine.

Po prodorni zmagi je Matteo Renzi že v ponedeljek imenoval novo vsedržavno tajništvo, v katerem bo sedela tudi predsednica FJK Debora Serracchiani, ki bo odgovorna za infrastrukturo. Istega dne se je tudi že srečal s predsednikom ministrskega sveta Enricom Letto.

Uveljavitev florentinskega župana je novo obdobje za italijansko politiko, v katero je vstopil že kot študent na liceju. Leta 1996 je bil med ustanovitelji odborov za Romana Prodi, istega leta je postal član Italijanske ljudske stranke in nato njen pokrajinski tajnik. V isti vlogi je leta 2003 prevzel pokrajinsko vodstvo Marjetice. V obdobju 2004-2009 je bil predsednik florentinske pokrajine in leta 2009 župan toskanske prestolnice.

JuČ

Poziv deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca

Italijanske železnice naj upoštevajo potrebe vsakodnevnih potnikov

Italijansko železniško podjetje RFI je javilo zimске urnike vlakov, ki ponovno kažejo na malomaren odnos do vsakodnevnih potnikov, zlasti do delavcev in študirajočih mladih. Goriške potnike je še najbolj prizadelo črtanje povezav s Trstom, ki bi, če bo potrjeno, dijakom (in njihovim profesorjem) onemogočalo, da dosežejo na tržaško postajo pred začetkom pouka. "Vlak iz Gorice, ki je doslej v središče Trsta prispel ob 7.21, naj bi po novem dosegel svoj cilj približno

20 minut kasneje, kar bi objektivno onemogočalo prihod v šole pri Sv. Ivanu pred začetkom pouka ob 8.

do, naj takoj poseže pri vodstvu italijanskih železnic. "Absurdno je, da že več let beremo o milijardnih investicijah v hitre železniške povezave in razne koridorje, nato pa ob vsakem koraku beležimo postopno hiranje obstoječe ravni storitev državljanom!" pravi deželni poslanec Gabrovca. Od železniške uprave bo med drugim zahteval pojasnila tudi o usodi novih konvojev, ki jih je financirala dežela in že približno poldrugo leto tičijo nekoriščeni na stranskih tirih raznih postaj, medtem pa se potniki vozijo na dotrajanih vlakih.

uri", opozarja deželni svetnik SSK in podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovca, ki je v tem smislu pozval deželno vla-

do, naj takoj poseže pri vodstvu italijanskih železnic. "Absurdno je, da že več let beremo o milijardnih investicijah v hitre železniške povezave in razne koridorje, nato pa ob vsakem koraku beležimo postopno hiranje obstoječe ravni storitev državljanom!" pravi deželni poslanec Gabrovca. Od železniške uprave bo med drugim zahteval pojasnila tudi o usodi novih konvojev, ki jih je financirala dežela in že približno poldrugo leto tičijo nekoriščeni na stranskih tirih raznih postaj, medtem pa se potniki vozijo na dotrajanih vlakih.

Svet slovenskih organizacij Zapleti v Slomaku

Neuresničevanje pravic avtohtone slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah, šolstvo, znanost, kultura, gospodarstvo, vprašanje mladih ter posledice gospodarske krize na Slovence v zamejstvu so bile teme, ki jih je v petek v Ljubljani obravnaval Svet Vlade RS za Slovence v zamejstvu ob prisotnosti predsednice Alenke Bratušek. Zasedanju Sveta je sledilo še srečanje Slovaka v prostorih Slovenskega svetovnega kongresa. V zvezi s tem je Svet slovenskih organizacij poslal tiskovno sporočilo, v katerem želi pojasniti, da "na sejo članic Slomaka, ki je bila 6. decembra v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa po kosilu na Ljubljanskem gradu, ki je bilo za to priložnost organizirano v čast članom Sveta za Slovence v zamejstvu po srečanju, ki so ga ti imeli s predsednico slovenske vlade mag. Alenko Bratušek, SSO oz. njegov predsednik nista bila nik-

dar vabljeni. Vabilo je bilo za sejo v Pavlovi hiši na Štajerskem, a je predsednik SSO Drago Štoka prosil, da to sejo odložijo in da se sklic nava na sedežu Svetovnega slovenskega kongresa. Na njegovo prošnjo ni bilo s strani Slomaka nobenega odgovora, vsaj do danes ne". Pri tem SSO še dodaja, "da je član Slomaka od leta 2004, ko je bil istočasno sprejet tudi statut, ki Slomak obvezuje k soglasnim sklepom in pa rotaciji glede predsedniškega mesta". Že nekaj časa je v zvezi s Slomakom opazno dokaj čudno dogajanje, pri katerem se pojavljajo različni sestavi in predlogi za vsebinske spremembe statuta. Več časa je v ospredju problem predsedniškega mesta, za katerega je SSO pred tremi leti predlagal za predsednika Slomaka svojega kandidata, dr. Bernarda Spazzapana, a ostali člani Slomaka te kandidature niso podprli, dotedanji dolgoletni predsednik SKGZ Rudi Pavšič pa je svojo kandidaturo

zamrznil". V zvezi s tem "SSO vztraja pri stališču, da se statut Slomaka spoštuje in da se ohranja enotnost med zamejskimi organizacijami na podlagi skupnega konsenza in demokratičnega načela rotacije oz. kroženja predsedniškega mesta". SSO še ocenjuje, "da je seja nična in da se bo poslužil vseh možnih pravnih poti, da se načela, ki so zapisana v statutu z dne 28. in 29. marca 2006, tudi dejansko spoštujejo, ker živimo pač v demokratični in ne v kaki brezpravni družbi", pri tem "hoče biti do kraja zvest obstoječemu statutu in normam ustavne listine Slomaka z dne 4. junija 2004, vključno s spoštovanjem načela rotacije in soglasja v temeljnih sklepih Slomaka, in se bo v tem smislu tudi v prihodnje jasno in odločno ravnal". Ob koncu tiskovnega sporočila SSO je še enkrat zapisan poziv na vse uradne članice Slomaka, da se zberejo v sedanjih sestavi in poiščejo ustrezno rešitev. Zelo šibka bi bila namreč katekolo nova oblika manjšinske koordinacije, če v njej ne bi bilo večjih in bolj reprezentativnih organizacij.

GORICA Slori in Furlansko filološko društvo

Primerjava dobrih praks za narodne in jezikovne manjšine

Narodne in jezikovne manjšine, ki so zgodovinsko prisotne na določenem ozemlju, igrajo dvojno vlogo. Po eni strani si prizadevajo, da ohranjajo narodno zavest, jezik in kulturo, po drugi strani pa so pomemben dejavnik širjenja vrednot kulturne in jezikovne raznolikosti. In prav ta raznolikost spada med ustanovne temelje dežele FJK. Tako lahko označimo rdečo nit študijskega posveta, ki je v petek, 6. decembra, potekal v dvorani della Torre, na sedežu Fundacije Goriške hranilnice. Pomemben in vsebinsko bogat dogodek sta organizi-

rala Slori in Furlansko filološko društvo.

Jutranji del posveta, ki ga je poveljevala Adriana Janežič, se je po krajših pozdravih predstavnikov institucij osredotočil na predstavitev dobrih praks, ki so jih izvedle jezikovne in narodne manjšine v FJK. Prisotne so v imenu organizatorjev pozdravila predsednika Milan Bufon in Federico Vicario. Uvodni poseg pa je imel Gabriele Iannacaro z univerze Milano-Bicocca. Raziskovalki Slorija Zaira Vitale in Norina Bogatec sta nato predstavili projekt Eduka, predstavnik Furlanskega filološkega društva Piergiorgio Scippa pa

je spregovoril o projektu virtualne furlanske knjižnice. Susanna Pertot je predstavila evroprojekt Jezik/Lingua, Alfredo Sandrini in Annamaria Tribudis pa delovanje društva nemške skupnosti v Kanalski dolini "Kanaltaler Kulturverein". V popoldanskem delu so posegi obravnavali nemško in ladinsko manjšino v deželi Tridentinska-Južna Tirolska, Okcitanca v Piemontu in Sardinca. V sklepnem posegu so obravnavali vprašanje o uveljavljanju novih tehnologij na manj razširjene jezike. Sklepne pozdrave sta izrekla ravnatelj obeh ustanov, Devan Jagodic za Slori in Feliciano Medeot za Furlansko filološko društvo.

Povejmo na glas

Advent naj ukine slovenske razdalje

Ker advent naj ne bi bil le pričakovanje vedno istega, ampak istočasno nečesa novega, potem si pod tem novim predstavljamo izboljšanje tistega, kar že imamo: po možnosti le dobre materialne razmere, predvsem pa v prvi vrsti in poudarjeno v prvi vrsti boljše duhovne razmere. In te pomenijo prijetnejše medsebojne odnose ter uravnoteženo notranje počutje na osebni in kolektivni ravni. Kaj je namreč slabše od neprijaznih in celo sovražnih pogledov, kaj je slabše od notranje razrvanosti, ki zastruplja tudi druge, kaj je slabše od nepomirne razdeljenosti znotraj iste, v tem primeru slovenskega naroda? In ta razdeljenost in trda nepomirnost se znotraj našega naroda stopnjujeta, kar ni dober oboj za prihodnost. V mislih imamo našo matično državo, kjer je očitno prevladala delitev na tiste na eni in tiste na drugi strani in udušila prizadevanje za skupno dobro ter ga potisnila na mnogo preniklo raven. Glavo so dvignili prastari spori, vse bolj je na delu zagrizena dvojnost, kot da bi obstajala dva slovenska naroda, kjer eni polovici ni nič mar za drugo in tej drugi nič mar za prvo. Rezultat vsega tega je, da se Slovenija že težko upravlja: ko ima krmilo v rokah leva sredina, prične njena vlada razpadati, ko je na čelu desna sredina, se sproži njeno vsesplošno in kar nerazodno rušenje. Posledice so vse večje gospodarske težave in pa naraščanje korupcije, ki se je v zadnjem letu okrepila bolj kot marsikje druge. Obe slovenski polovici pa bolj

brusita orožje preteklosti, kjer vsaka od njiju izostruje svojo posebnost, zasluge in zamere, in tako se notranja razdalja pogloblja in hromi državo in narod. Tovrstno zatekanje v preteklost je najslabša stvar, ki se lahko posamezniku in narodu zgodi: v preveliki meri zaposluje sedanost, ji zožuje prostor ter onemogoča širok pogled in potiska ustvarjalno misel za prihodnost povsem v drugi plan. Za prihodnost ni pravih idej in energij, vstojanje vanjo je vse bolj zamrznjeno. Iz vsega tega je celo vzniknilo geslo, da ni mogoče v prihodnost, če prej ne razrešiš preteklosti. Resnica je pa ravno nasprotna: če ne boš kot posameznik in narod najprej stopil v prihodnost, ne boš svoje preteklosti nikoli razrešil. Prihodnost je dodajanje novega in to novo spreminja vse za nazaj in te reši škodljive negibnosti. Zaradi vsega povedanega si je v tem času veličastnega prihajanja železi, da bi se Slovenija iztrgala iz smeri, na kateri ni srečnega izhoda, in bi se vsi v njej zavedeli, da je narod en sam in da en njegov pogled ne more brez drugega, da je nujno sprejeti drug drugega, ker se le tako odpre plodna pot v prihodnje dni. Ob vsem tem je osupljivo, da so pobude za prepotrebno povezano delovanje in sodelovanje vseh delov našega naroda grozljivo tihe in nemara celo neobstoječe, kot da bi zares ugasnila tista razsvetljuječa misel, ki v nasprotju z nesmiselnimi spopadi edina skrbi za vse, čeprav je danes glas vpijočega v puščavi.

Janez Povše

“S predsednico Deboro Serracchiani hkrati diskutirava”, je nadaljeval predsednik Pahor, “o tem, da bi morala bistveno bolj oživeti bivša skupnost Alpe-Jadran. Trikotnik med Ljubljano, Benetkami in Münchnom, ki povezuje narode in države ter predstavlja enega najbolj razvitih delov EU sploh, bi lahko bil izjemen potencial za prihodnost tega območja. S predsednico Serracchianijevo preko sodelavcev sedaj delava na t. i. osredotočanju na glavne projekte, ki gredo v to smer. Poleg tega bom poskušal v prihodnjih mesecih, preko pogovorov s kolegi, doseči neko načelno soglasje, da se najprej preko gospodarskih, potem pa preko kulturnih in na koncu tudi političnih okrepljenih vezi vzpostavi ta evropska regija, ki bi imela izredno močan razvojni potencial, zaradi katerega tudi mladim ljudem, ki so danes z italijanskega ali slovenskega konca, ne bi bilo treba skrbeti za svojo prihodnost. Ta potencial bi bil garancija za njihovo prihodnost”. Predsednik Pahor, po rodu iz Šempetra, zelo dobro pozna Goriško. Ta prostor se je po njegovem mnenju zelo spremenil. “Čas ene generacije je spremenil ta svet in ga je spremenil na boljše. Evropa se sooča s krizo, toda sam koncept Evrope ni v krizi. Mlade generacije ne smejo videti projekta Evrope, projekta miru in varnosti, ki ga imajo, kot nekaj samoumevnega. Za to se je bilo treba boriti. Ni samoumevno. Zdej ga je pa treba nadgraditi z rešitvami za soočanje s krizo tako, kot se s tem sooča ves preostali svet. Ali ni morda prav smrt Nelsona Mandele, premočnega borca za svobodo, za enakopravnost, za spravo - luč, ki je ugasnila, ampak svetloba ostane - navdih za vse, da si prizadevamo za boljši svet?”

Prihod, Trubar in univerza

Predsednikov obisk se je začel nekaj pred 10.30, ko je prišel na Travnik. Goriški župan Ettore Romoli, novogoriški župan Matej Arčon, slovenski veleposlanik v Italiji Iztok Mirošič in italijanska veleposlanica v Sloveniji Rossella Franchini Sherifis, podpredsednik deželne skupne Univerze Igor Gabrovec in drugi vidni upravitelji so gosta pospremili do vladne palače. Tam se je srečal s predsednico FJK Deboro Serracchiani in prefektinjo Mario Augusto Marroso. Po krajšem ogledu razstave o vojakih in vsestranskem umetniku Paolu Cacci Dominioniju so vsi skupaj - pridružili so se jim še drugi politični predstavniki, med katerimi senatorka Tamara Blažina in župan občine Šempeter Vrtojba Milan Turk - krenili peš po Raštelu do Trga Cavour, kjer spominska plošča opozarja na goriški obisk očeta slovenske pisane besede Primoža Trubarja natanko pred 450 leti; o tem in sploh o pomenu obeležja je predsedniku spregovoril kustos Pokrajinskih muzejev Saša Quinzi. V palači Alvarez v ulici Diaz si je nato predsednik ogledal prostore Visoke šole za umetnost Univerze v Novi Gorici, ki od lani bogati akademsko ponudbo v Gorici in hkrati predstavlja svetel vzor čezmejnega sodelovanja. Tam se je z njim med drugimi srečala tudi podpredsednica pokrajinske uprave Mara Černic, ki nam je izrazila posebno zadovoljstvo nad obiskom predsednika Pahorja v Gorici in v ul. Diaz, kjer imajo sedež različne univerze in pomembne stvarnosti goriške pokrajine. “Pogovarjala sva se tudi o problemu združevanja občin in ukinitanja pokrajin”. Strinjala sta se glede tega, da take manjše upravne enote “predstavljajo teritorij in njegov glas ter so tudi vir politične stabilnosti”.

V Trgovskem domu

Po krajšem postanku za kavo v baru Galleria v središču mesta se je skupina visokih političnih zastopnikov sproščeno sprehodila po Verdijevem korzu do Trgovskega doma. Pred vhodom je predsednika Pahorja s svojo nepričakovano navzočnostjo presenetila njegova mama. Po ogledu zunanosti impozantne palače in skupinski sliki z župani treh občin, članic EZTS-ja, se je v obnovljenih

S 1. STRANI Predsednik Borut Pahor v Gorici

“Za gospodarski, socialni in duhovni razvoj..”

prilicnih prostorih začel svečani del obiska. Prvi je stopil pred mikrofonom koordinator Trgovskega doma **Livio Semolič**, ki je izrekel dobrodošlico gostom. “Po dolgih letih se ponovno odpirajo vrata tega kulturnega središča, ki je bilo zgrajeno leta 1904 na pobudo goriških Slovencev po načrtu slovitnega arhitekta Maksa Fabianija in v katerem se je zrcalila slovenska prisotnost na Goriškem”.

V enem samem stavku je bežno omenil “mračne dogodke fašističnega terorja in nasilja nad Trgovskim domom, ko so črne tolpe v noči 4. novembra 1926 razdejale urade slovenskih organizacij”, ter dekret prefektore, s katerim je oblast prisilno odvzela Trgovski dom goriškim Slovincem. Osredotočiti se je namreč želel na praznični dan in novo vlogo doma, “ki je po 19. členu zaščitnega zakona namenjen kulturnim in znanstvenim ustanovam slovenskega in italijanskega jezika, in prvi vrsti Narodni in študijski knjižnici, ki bo prav v teh prostorih dobila novi dom kot naslednica Knjižnice narodne prosvete”. Za ključni doprinos pri izpeljavi projekta se je zahvalil deželni upravi FJK, pa tudi prefektinji Marii A. Marroso ter njenemu predhodniku Robertu De Lorenzu. Prisotnost slovenske knjižnice Damir Feigel bo oplemenitilo sobivanje z goriško Državno knjižnico v sosednjih prostorih v ul. Petrarca, “kar bo dalo celotnemu pritličju na strateški lokaciji v goriškem središču popolnoma nov, privlačen videz, mestu pa izjemen vzgled urešničenega sožitja”. EZTS bo v gornjih prostorih poslopja dobil svoj stalni sedež in “vsi se moramo potruditi, da bo ta cilj dosežen čim prej, kot tudi to, da bo Trgovski dom v celoti namenjen vlogi, ki jo predvideva zaščitni zakon. To bo in to hoče biti obnovljeni Trgovski dom, dom vseh Goričanov, dom vseh goriških kultur in jezikov, dom združene Evrope, kjer nihče ni zapostavljen in vsi se čutimo doma.”

“EZTS sam po sebi ne pomeni nič, če v njem ni ljudi (...) V kolikor ta vlak zamudimo, bomo zamudili ne priložnost za EZTS, temveč za ta prostor in za obe državi.”

Borut Pahor

“Časa ni mogoče zavrteti nazaj. Lahko pa od danes naprej pospešimo korake, odpravimo zgodovinsko zamudo in pogumno postavimo nove mejnike in nove vizije.”

Borut Pahor

“Sodelovanje med Slovenijo in deželo FJK ponuja pomemben vzgled, veliko priložnost za konkretno udejanjanje evropske ideje.”

Debora Serracchiani

obeh vlad. Slovenija in Italija naj prepoznata “zgodovinsko priložnost, da ta evropski mehanizem uporabi prvič v zgodovini za skupen in integrativen razvoj nekega obmejnega prostora”. Smo tik pred vstopom “v novo programsko obdobje. Sredstva se bodo začela deliti v

nijo in deželo FJK ponuja pomemben vzgled, veliko priložnost za konkretno udejanjanje evropske ideje”. Skupna hiša je za nekatere problem, ona pa je prepričana, da je v resnici

manjšino v ta prostor na način, ki nakazuje nove horizonte njenega obstanka in krepitve. In posebej zato, ker se tudi s tem daje slovensko-italijanskemu prijateljstvu pečat iskrenosti, sodelovanja in medsebojnega spoštovanja. Trgovskemu domu, simbolu slovenske navzočnosti v Gorici, je vdihnjeno novo poglavje čezmejnega sožitja. Prav tu bo v prihodnje sedež Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje. Skupaj z vami si želimo, da bi bilo vir navdih za mirno in varno prihodnost naših otrok, ki bodo ponosni na to, da so Slovenci, Italijani, Furlani, toda v enaki meri tudi na to, da so Evropejci. Po skoraj desetih letih skupnega sobivanja v Evropski uniji se nam ideja o Združeni Evropi danes tu, v Gorici, kaže v svoji najbolj elementarni razsežnosti. Različni čezmejni programi, podprti s pomočjo sredstev evropskih strukturalnih in kohezijskega sklada, tkejo gospodarske, kulturne in izobraževalne vezi. Vse to želi preseči zgodovinske rane, zamere in predsodke iz preteklosti. Ustvarja temelje za sijajno skupno prihodnost, kjer vsakdo ohranja svojo identiteto, skupaj pa razvijamo skupno. Goriška na obeh straneh meje, ki izginja čedalje bolj tudi v naših glavah, si deli stoletja skupne preteklosti. Spletla je številne kulturne, jezikovne in medčloveške vezi ter nam dala izjemno kulturno dediščino, ki ji mogoče ni para v vsej Evropi. So bili trenutki, ki so - bolj

“To bo in hoče biti obnovljeni Trgovski dom, dom vseh Goričanov, dom vseh goriških kultur in jezikov, dom združene Evrope, kjer nihče ni zapostavljen in vsi se čutimo doma.”

Livio Semolič

“EZTS sam po sebi ne pomeni nič, če v njem ni ljudi (...) V kolikor ta vlak zamudimo, bomo zamudili ne priložnost za EZTS, temveč za ta prostor in za obe državi.”

Robert Golob

prava rešitev. “Sami ne pridemo nikamor”, zato sta dve vladi v zadnjih mesecih okrepili dialog. “EZTS je priložnost, da približamo Evropo našim ozemljem”: to velja za skupno 76 tisoč prebivalcev, njegova vrednost pa ni zgolj simbolična, saj

strane meje, ki izginja čedalje bolj tudi v naših glavah, si deli stoletja skupne preteklosti. Spletla je številne kulturne, jezikovne in medčloveške vezi ter nam dala izjemno kulturno dediščino, ki ji mogoče ni para v vsej Evropi. So bili trenutki, ki so - bolj

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

odpravlja fizične in simbolične ovire, ki so žal še prisotne. Začetek je bil morda težaven, sedaj pa je čas za odločnejše korake. EZTS je lahko prepotrebno sredstvo za racionalizacijo ciljev v perspektivi novega programskega obdobja 2014-2020, ko bo razpoložljivih evropskih sredstev manj kot doslej. Prioritetna področja so zdravstvo, prevozi, infrastrukture, okolje, integrirano načrtovanje in sodelovanje med vseučilišči. In čezmejno sodelovanje na Goriškem lahko postane pravi vzgled za vso Evropo. “Storitve, ki jih občani potrebujejo, imajo prednost pred nacionalnimi zastavami, vendar v senci evropske”. Predsednica deželne vlade je na koncu izrazila upanje, da bi se ljudje tu čim prej navadili cestne, dobrone in storitve ter to razumeti kot nekaj povsem normalnega; čas, ko sta bili dve mesti, pa naj ostane prebivalcem Gorice in Nove Gorice samo spomin.

Predsednik **Borut Pahor** je začel svoj nagovor s spominom na Nelsona Mandelo, ki je umrl dan prej. Z vestobo sebi in svojim idealom ostaja navdih za vse nas, je dejal, saj “luč je ugasnila, svetloba ostaja”. V glavnem v slovensčini, delno pa tudi v (odlični!) italijanščini je nadaljeval: “Zame, kot slovenskega predsednika, kot prepričanega Evropejca in Primorca, ki je zrasel v multikulturnem okolju in verjame v skupno prihodnost in sodelovanje, je danes slovesen dan. Še posebej zato, ker umešča slovensko avtohtono narodnostno

manjšino v ta prostor na način, ki nakazuje nove horizonte njenega obstanka in krepitve. In posebej zato, ker se tudi s tem daje slovensko-italijanskemu prijateljstvu pečat iskrenosti, sodelovanja in medsebojnega spoštovanja. Trgovskemu domu, simbolu slovenske navzočnosti v Gorici, je vdihnjeno novo poglavje čezmejnega sožitja. Prav tu bo v prihodnje sedež Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje. Skupaj z vami si želimo, da bi bilo vir navdih za mirno in varno prihodnost naših otrok, ki bodo ponosni na to, da so Slovenci, Italijani, Furlani, toda v enaki meri tudi na to, da so Evropejci. Po skoraj desetih letih skupnega sobivanja v Evropski uniji se nam ideja o Združeni Evropi danes tu, v Gorici, kaže v svoji najbolj elementarni razsežnosti. Različni čezmejni programi, podprti s pomočjo sredstev evropskih strukturalnih in kohezijskega sklada, tkejo gospodarske, kulturne in izobraževalne vezi. Vse to želi preseči zgodovinske rane, zamere in predsodke iz preteklosti. Ustvarja temelje za sijajno skupno prihodnost, kjer vsakdo ohranja svojo identiteto, skupaj pa razvijamo skupno. Goriška na obeh straneh meje, ki izginja čedalje bolj tudi v naših glavah, si deli stoletja skupne preteklosti. Spletla je številne kulturne, jezikovne in medčloveške vezi ter nam dala izjemno kulturno dediščino, ki ji mogoče ni para v vsej Evropi. So bili trenutki, ki so - bolj

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

“Danes je dober dan. Vliva upanje glede naše prihodnosti. Kaj je za nas, kot odgovorne državljane ter starše naših otrok, pomembnejše od njihove mirne, varne in lepe prihodnosti?”

Spomin na g. Artura Blasutta

Čestitke ob zamujeni stoletnici

Drugi gospod Arturo Blasutto! Pišem vam na god sv. mučenke Katarine Aleksandrijske in sem še vedno pod vtisom nekaterih dogodkov, ki sem jim bil priča na Martinovo nedeljo v Bardu. Potrdili so v meni občutek, da Terska in Karnajska dolina zavestno in tudi uspešno oživljata svoje korenine in ozaveščata svojo pripadnost slovenskemu duhovnemu prostoru.

V lepem, sončnem nedeljskem jutru, ko je bila Velika glava vsa svetla in se je samozavestno dvigala nad vasjo, sva s kolegom Nikijem Filipovičem prišla v Bardu dovolj zgodaj, da sva bila priča zbiranju domačih vernikov in prijateljev Terske doline, ki so prišli iz Grosuplja in Ljubljane. Vstopil sem v župnijsko cerkev in na klopi videl lepo tiskano vabilo, na katerem je bilo zapisano, da bodo sveto mašo darovali v vaš spomin, saj ste 23. oktobra obhajali stoto obletnico svojega rojstva za ta svet, in da bo maševal upokojeni ljubljanski nadškof, msgr. Alojzij Uran, ki je v prvih spomladanskih mesecih tega leta prišel v Trst, kamor se je moral umakniti po naročilu nadrejenih. Med nami rečeno, hvala Bogu, da je prišel! Vi ne veste, kako pozitivno in vzpodbudno vpliva njegova prisotnost na slovensko versko skupnost na Tržaškem, saj je vedno na razpolago in rad priskoči na pomoč v župnijah, kjer jo potrebujejo. Njegova pozitivna uglašenost je tudi v Bardu nagovorila zbrano občestvo. Posebno vesel sem bil, ko sem se pred začetkom maše v klopi zagledal vašega nečaka, ki nosi ime po vas, in njegovo gospo. Zmenjali smo par besed na račun lepih spominov, ko smo skavti leta 1982 in 1985 taborili v Viškorši na travniku nad starodavno cerkvico Sv. Trojice. Povedal sem mu, da sem prebral njegov prizadet zapis v spomin na vaš jubilej, ki sta ga objavila Novi Matajur in Dom. Ko smo se pripravljali na snemanje, sem pred cerkvijo srečal še vašo pranečaka Igorja in Ivana, s katerima smo prijateljevali v časih skavtskega tabora in po njem. Prav lepo je bilo izmenjati z njima nekaj besed in telefonske številke, z obljubo, da se gotovo vsaj slišimo, ob priložnosti pa tudi srečamo.

Sv. maša se je začela z majhno zamudo, ker se je g. nadškof izgubil, a ko je cerkveni zbor iz Grosuplja, ki ga vodi Danica Kutner, zapel uvodno pesem, se je občestvo zbralo in prisluhnilo domačemu župniku g. Renzu Calligaru, ki je v slovenščini in italijanščini uvodoma poudaril, da bo mašna daritev vam v zadoščenje. Obžaloval je, da je spodletel namen, da bi spominsko mašo ob 100-letnici darovali v Viškorši v cerkvi Sv. Trojice, in da vam že spet niso v poklon zadoneli domači zvonovi in ni bilo dovoljeno, da bi jubilej obhajali v domači cerkvi. Ko je don Renzo Calligaro nagovoril občestvo, je dejal:

"Don Arturo se je rodil 23. oktobra 1913 in je umrl 17. septembra 1994, med tema dvema datumoma pa je pretrpel vrsto ponižanj, preganjanj in zapostavljanj. Iskali so ga, kot da bi bil morilec, na njegovo glavo so med vojno razpisali tiralico in denarno nagrado v višini 500 tisoč lir. V njegovem primeru se

res dopolnjuje Jezusovi blagri, ko pravi: 'Blagor lačnim in žejnim pravičnosti, kajti nasičeni bodo'. In še 'Blagor tistim, ki so zaradi pravičnosti preganjani, kajti njihovo je nebeško kraljestvo'. Don Arturo, vaše je nebeško kraljestvo! je končal svoj poseg. Mislim, da je na strnjen način zadel bistvo vaše življenjske usode.

Po novi maši leta 1936, ki ste jo peli v Viškorši, ste postali vikar v Osojanih v Reziji. Ko sem prvič stopil do vas, da bi prišli na tabor našim izvidnikom in vodnicam kaj povedati o slovenskih vaseh v Terskih dolini in naporih za ohranitev maternega jezika, ste mi sicer nekaj malega nakazali o medvojnih dogodkih, a prav malo. Naučili ste se rezijanščine in ste svojim ovčicam pridigali v njim razumljivem jeziku in prav tako za svoje pastoralne potrebe priredili katekizem. Samo nakazali ste mi hude medvojne dogodke, ko ste večkrat celo tvegali življenje, da ste pomagali tako ostopovcem kot slovenskim partizanom ali garibaldincem, ki so trkali na vrata vašega župnišča. Ker je postalo smrtno nevarno, ste se na začetku leta 1945 najprej umaknili v Nediške doline k sobratom, nato pa domov v Viškoršo in tu dočakali konec vojne. V aprilu leta 1936 vas je dosegel dekret o premestitvi v Lese, kjer ste postali žrtev klevet in obrekovanj, nasilnih pritiskov in vsega hudega, samo zato, ker ste vztrajali pri rabi slovenske besede. Škof Nogara vas je leta 1950 zaščitil, a pet

let kasneje, kot je povedal vaš nečak, vam je bila župnija odvzeta, čeprav je poveljnik orožnikov iz Hlodiča priznal, da, če bi govorili po italijansko, ne bi imeli nobenih težav. Tako je bilo v tistih letih in še dolgo potem, saj je 'gladio' samovoljno posegal in uničeval vse, kar je bilo slovenskega in zavednega v Benečiji. 25. novembra 1955 ste se torej umaknili domov v Viškoršo in zavrtili podporo, ki vam jo je ponudila škofija, češ da ne marate miloščine, ampak pričakujete pravico. Ob vaši krsti v cerkvi v Viškorši leta 1994 je tedanji videmski nadškof msgr. Battisti ponovno javno poudaril, da se vam je godila krivica.

Osebo sem vas prvič videl leta 1981, ko je prof. Merku' na vašo željo organiziral, da smo v Viškoršo prišli tudi Fantje izpod Grmade in pod vodstvom Iva Kralja zapeli pred komaj po potresu obnovljeno cerkvico, v kateri so našli starodavne freske. Bil je to velik dogodek, saj vam je po dolgih desetletjih uspelo oživiti medžupnijsko slovesnost, starodavni obred potrjevanja zvestobe s 'poljubljanjem križev', ki so se ga tedaj udeležili predstavniki okoliških župnij, a tudi vasi, ki so s svojimi cerkvenimi križi prišle iz breginjskega kota, vodil pa jih je nam dobro poznani kobarški dekan Franc Rupnik. Bil je to edinstven praznik, ko smo zaslužili, da vam je uspelo s to obnovljeno versko navado zbuditi v ljudeh tudi ponovni plamenček zvestobe svojim koreninam, svoji kulturi, svojemu zapostavljenemu jeziku. Mislim, da je bil to izreden premik za ljudi v Karnajski in Terski dolini. Tudi ob letošnjem obhajanju 'poljubljanja križev' so vam izrazili poklon za oživetev te lepe navade.

Na Martinovo nedeljo torej je bilo v Bardu kar precej Viškoršanov in po maši so nekateri stopili do g. Calligara in se z njim dogovarjali, da bi pred koncem leta tudi v Viškorši zadoneli zvonovi in vabili ljudi k spominski maši vam v poklon in ljudem v spravno daritev.

Pa sem se spomnil nekega odlomka iz Pridigarja, ki govori o majhnem mestu, nad katerega je prišel mogočen kralj in ga oblegal. In sem šel gledat in našel, da dobesedno piše: "V njem pa je bil siromašen, moder mož. Ta je rešil mesto s svojo modrostjo, vendar se potem nihče ni spomnil tega siromašnega moža. Tedaj sem rekel: boljša je modrost ko moč, toda siromakovo modrost zaničujejo in njegovih besed ne poslušajo". Tako je to. Tudi v vašem primeru. In vendar se premika, kot da bi s svojim trpljenjem izmolili premik. Leta in desetletja je trajalo, a danes se šolske oblasti v Vidmu in Rimu ne protivijo več nastanku dvojezične šole v Bardu in v Tipani. Dovolj bo, da se bodo starši izrekli za tako solo in slovenska beseda bo dobila svoje uradno mesto tudi v šoli, kot ste ji vi skušali ohraniti javno mesto v cerkvi.

Končujem. Vi sami in ostali čedrmaci, ki ste verjeli v pomen oznanjanja Besede v slovenskem jeziku, pa izprosite pri Najvišjem milost, da bi ljudje ostali zvesti svoji materni besedi in naukom, ki so jih te matere delile svojim otrokom. Zbogom!

Vaš Marko Tavčar
Devin, 25. november 2013

Sprehod po cerkveni stavbi (5)

Cerkvena stavba je svet prostor

Po nekajtedenskem odmoru nadaljujemo naše pisanje o cerkvenih stavbah. Ameriški arhitekt Steven J. Schloeder je ob priložnosti zanimive diskusije med arhitekti, ki so jo imeli pred leti, da bi dali neke napotke svetemu očetu, kakšna naj bo zares izvorno katoliška arhitektura, ki naj bi bila tudi na zunaj takoj prepoznavna, podal kar nekaj zanimivih misli, ob katerih se bomo zaustavili tudi mi. Takole pravi: "Cerkev, ki je načrtovana na

pravilen način, ima takoj zaznavno enotnost, na enak način kot človeško telo, pa čeprav je sestavljena iz več posameznih delov: vhodne lope, glavne ladje, prezbiterija, zvonika, krstilnice, baldahina, prižnice, pevskega kora, kripte, stranskih ladij, deambulatorija (hodnika, po katerem je mogoče obhoditi prezbiterij in/ali glavni oltar, op. A. V.), zakristije, strehe, zidov in stebrov, tlaka, vrat in oken. Krstilnica (baptisterij) se idealno nahaja pri cerkvenem vhodu, absida pa je, kot idealni kraj slavljenja, tradicionalno kraj, kjer je škofovski stol,

oltar pa je tradicionalno imel nad seboj baldahin. Šele prek modernističnega pogleda, ki zagovarja neki neoddeljeni "univerzalni prostor" in mode 60. let 20. stoletja, ki je zagovarjala "multifunkcionalnost" (kar bi prevedli kot "večnamembnost", op. A. V.), so cerkve osiromašili tako, da so iz njih odstranili specifične in artikulirane prostore, ki so izražali čudovito "edinstvo v različnosti", ki se od nekajdah nahaja znotraj Cerkve". Tu je že prva pomembna zadeva za nas, ki nam pove, kako prostor znotraj katoliške cerkvene stavbe (pravzaprav lahko isto trdimo tudi za pravoslavno) ni brez pomena in ni omejen zgolj in samo na funkcionalnost. Koliko se to danes upošteva, je vsem na očeh, ko dejansko od časa do časa naše cerkve služijo kot predavalnice, koncertne dvorane in še kaj v tej smeri. Glede tega: "Pisano je: Moja hiša naj bo hiša molitve, vi pa ste iz nje naredili razbojniško jamo" (Lk 19,46). Ko govorimo o cerkveni stavbi, govorimo o BOGOSLUŽNEM PROSTO-

RU, ostale stvari spadajo v drugačne prostore, ki jih danes zares ne manjka. Govorimo o raznih župnijskih dvoranah ipd. Najpomembnejša stvar, ki bi jo morali tako danes razumeti, je ta, da je cerkveni prostor drugačen od navadnega, vsakdanjega prostora. Kot vidimo, to danes ni težava samo arhitektov, ampak še bolj naročnikov. To je tisto, kar je najprej, potem lahko govorimo tudi o stilih in nanašanjih, kjer seveda ne bomo rekli, kako mora cerkvena

stavba strogo posnemati neke pretekle ali celo "tradicionalne" stile. Cerkvena stavba je vedno naravna podoba, ki jo je mogoče videti (to smo že imeli priložnost povedati), nevidnega Kristusovega telesa, ki je zgrajeno iz živih kamnov, po besedah apostola Petra. Kot smo dejali, notranji cerkveni prostor ni "indiferenten", ampak še kako vpliva na človeka, ki vanj vstopi. Središčna vloga tako gre tistemu mestu, kjer je Kristus resnično navzoč, to pa je tabernakelj, ki je tudi nekoliko manj oltarjem. Prezbiterij mora seveda biti ločen od preostale cerkvene stavbe, saj je to sveti kraj par excellence, krstilnica ob vhodu, da od nje idealno prehodimo do oltarja pot od Jordana do Golgothe. Svoboda nikdar ni brezmejna, ampak so določene meje in načela, ki jih je najprej treba upoštevati in se jih držati, potem pa seveda je tudi določena svoboda - delimo pri uporabi gradbenih materialov in arhitekturnega ter likovnega izražanja.

Andrej Vončina

Biti bolan je lahko celo dobro! Dunajski utrinek

Od kar obstaja internet in smo povezani s celim svetom, spoznavam, da je to prava morija. Iz Sirije, kjer se neprestano nekaj dogaja, mi je pisala mama, ki ima sina na Dunaju, kjer študira, in se je znašel v tamkajšnji bolnišnici. Dan za dnem me je prosila, naj ga obiščem in ji povem, kako je z njim, ker ona kot mati ne verjame njegovim telefonskim sporočilom. Razmišljal sem, kaj naj naredim, pa me je znanec, ki tam gori brska po arhivu, vzel s seboj za en dan ... Znajdem se v cesarski prestolnici, pa greva vsak po svoje, on v arhiv, jaz v bolnišnico, svoji radovednosti naproti. Ko sem pri vratarju izvedel, kje leži ta fant, sem videl, da imam še kar nekaj časa do ure obiskov. Kaj naj naredim? V mesto me ni mikalo, pa sem si privoščil "špandir" po bolnišničnih hodnikih. Teh je kar nekaj. Mislim sem si: "Kdo mi kaj

more, če se jaz tu na toplem sprehajam in čakam uro za obiske?" Ta sprehod je bil zame prava učna ura ali ura odkrivanja. Na vseh hodnikih so bile informacije v nemščini in, verjemite ali ne, še v turščini in hrvaščini! Takoj mi je prišla na misel asociacija, kako pa je pri nas. "Saj vsi obvladajo italijanščino, zato ne potrebujemo dodatnih tabel v slovenskem jeziku po naših bolnišnicah"! me je v pogovoru piknil slovenski zdravnik! Da, tako on misli, in to še zlasti ne v Gorici! Enako ne v Trstu! Zakaj v dunajski bolnišnici obešajo informacije v več jezikih? Ne zaradi lepšega, prav tako tudi ne zaradi manjšinskih pravic. Gre za praktičen dostop do oddelka, ki ga tujec potrebuje. Veliko bolnikov, ki so migranti, ne govori nemško. Do zdravnika, ali kamor so naročeni, pa tako ali drugače morajo priti. Torej, jezikovna

informacija je poleg nemščine še v turščini in hrvaščini zato, da bo bolnik sam čim prej našel oddelke, kamor so ga napotili. Ker so Turki, Hrvati, pa še kdo, manj izobraženi, manj inteligentni, so pač postavljeni na rob avstrijske družbe. Tako,

bi lahko kdo modroval! Mi tu v Gorici in enako v Trstu pa smo nadpovprečno študirana skupnost, zato oznak v slovenščini ne potrebujemo. Če vprašate za kakšen slovenski

obrazec, vas kratko malo zabijejo: "Nimamo! Nikoli nismo imeli! Kaj sitnarite!" Tako v zdravstvu. Mogoče pa tudi še kje drugje ali pa povsod. Skviti iz Trziča (Monfalcone) pošljejo vabilo ob prihodu Luči miru v italijanskem, angleškem

in v bangladeškem jeziku. Menda so tudi Slovenci v Trziču, pa še svoje društvo imajo - o kakšni slovenščini ni govora, pa je to mladina, kaj to pomeni?

Zavil sem v nadškofijsko palačo v Gorici. Ko je dr. Oskar Simčič, dolgoletni nadškofijski kancler, pospravil svojo kramo in odšel na zapeček, so že naslednji teden sneli vse slovenske napise na uradih! - Mi seveda molčimo, ker smo navajeni molčati! Še več, v nadškofijskem dvorcu v Gorici v njihovih pisarnah trenutno ni nobenega Slovenca! - Česa takega na sedežu goriške nadškofije nismo poznali niti v najbolj trdem fašizmu! Danes pa, ko smo vstopili v Evropo, ko povsod mahamo z evropsko zastavo, pa: "Kaj hočete Slovenci? Če vam ni prav, odidite!" - "Kam"? "Na drugo stran konfina!" - "O, jok"! Če smo že Slovenci tu na tej strani konfina res neka "top" izobražena manjšina, ki govori vse jezike (glavnina pa ne zna nobenega dobro!), potem bi morali biti na vse to malo bolj pozorni, da ne rečem občutljivi. Jezikovne manjšinske pravice ne moremo meriti s funkcionalnostjo kot tudi ne s številkami ali odstotki. Temu prostoru tu za "starim konfinom" je slovenska

narodna manjšina avtentična in je tudi kulturna bogatitev in obenem simbol enakopravnosti in dokaz tukajšnje nerasistične družbe! Res, da izobrazba vsakemu odpira vrata v svet, s tem se strinjam. Prav tako drži rek: Čim več jezikov znaš, tem več veljaš. Vendar, ali res moramo vedno samo molčati? Molčimo, če po bolnišnicah ni slovenskih napisov, molčimo, če na cesti ni slovenskih smerokazov, molčimo, če v državnih uradih ne namestijo vsaj enega, ki obvlada slovenščino. Duhovniki smo obljubili pokorščino, zato moramo molčati, ko ga na naši goriški kuriji jezikovno biksajo, še več, nekateri tam nas tudi "ne lepo gledajo", ker smo Slovenci! ... Na koncu ima Cankar prav: "Hlapci smo in za hlapce smo rojeni"! Tako bo do sodnega dne in še tri dni povrh, če bomo samo kimali in molčali, kot smo navajeni, da nam oni drugi hodijo po glavi in mi ponižno potrpiamo in primaknemo: "Naj bo, za Božji lon!"

Ambrož Kodelj

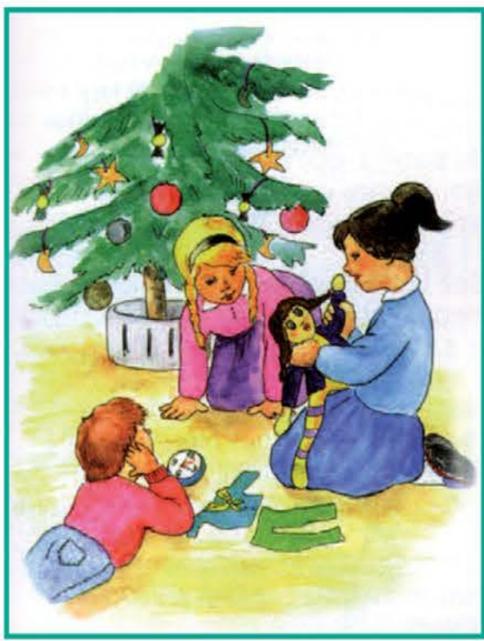
Četrta številka otroške revije Pastirček

Bliža se skrivnostni, ljubezni polni božični čas

Kot bi mignil, se je leto zakukalo naokrog in že smo stopili v najlepši, najbolj skrivnosten mesec v letu, december. Rosno mlada srca, pa tudi tista z leti obtežena, drhteče hrepjenji po tistem veselju, miru in ljubezni, ki jih prinaša najbolj nežen praznik v letu: Božič. Božični čas je res nekaj posebnega, čarobnega; ta žar ne prekličje v srce razsvetljena in okrašena mesta, obložene izložbe in darila, ampak le Božje Dete, ki je prišlo na svet v skromnih jasliah med revnimi ljudmi. To pa je velika tolažba za vse, ki se tudi v sedanjem času s težavo prebijajo skozi življenjski vsakdan.

Lepote decembrskega časa so prevzele tudi Pastirčkovega urednika Marijana Markežiča, ki v četrti številke te priljubljene otroške revije našteva praznike, ki jih prinaša mesec gruden. V začetku nas razveseljuje prihod sv. Miklavža, ki nas opozarja, naj bomo radodarni, in praznik Brezmadežne, Matere Božje in naše ljubeče Matere, ki nam daje upanje. Vse to je le predokus najslajšega praznika v tem mesecu - Božiča, ki ga cel advent hrepeneče pričakujemo ob brlečem soju svečk na adventnem venčku in ob pripravljani jasliah. Decembrska številka Pastirčka je

vsa obžarjena z mislijo na prihod malega Jezusa, ki ga oznanja adventni čas. Prav o simbolnem pomenu adventnega venca bodo bralci izvedeli s Pastirčkovih strani. O decembru, ki "z neba na vso zemljo milost sneži", in o

sveto noči, ko je "sveto Dete, božje dete / v trde jasliah položeno", v občutenih stihih pojeta pesmica Berte Golob, ob lepih ilustracijah Danile Komjanc, in Marjana Mančka, ki jih bodo v tople barve odele otroške roke. Noto-grafirana pesmica Dominika Krta kliče, naj pride na zemljo Knez miru, saj tudi mi, "kot pastirji v

sveto noči k Tebi gremo, ko miru in milosti vneto iščemo". Lepo božično vzdušje ustvarja dopolnjevanje Metkin božični večer. Nagovor, v katerem sv. Miklavž pozdravlja zbrane in malce po toži nad svojo belo glavo, je napisal V. T. Arhar, dobrotnika je pa upodobila Danila Komjanc. Z darilom, ki je presegljo vsa najbolj svetla pričakovanja, je sv. Miklavž presenetil Marinko, saj ji je prinesel sestrico, punčko, mnogo lepšo od tiste, ki si jo je tako srčno želela. Ljubka zgodbica je izšla izpod peresa Marize Parat, ki se zna vselej približati otroškemu srcu. Tako mehko nagovarja najmlajše tudi Danila Komjanc, ki jim podelarja želvo Mici. Želvica pripravila božično drevesce in darila; kot vedno prosi otroke, naj ji pomagajo, da bo božični okras čim lepši. Da

nas novorojeni ne bo nikdar zapustil in da je njegovo rojstvo najlepša novica ob kopicah drugih hudih, ki nam povzročajo stiske, spodbudno spregovori rubrika Halo?, ki jo je s toplimi besedami in ilustracijami stkala Paola Bertolini Grudina, tudi avtorica dopolnjevanke o boljšem poznavanju Sv. pisma.

Če bi letos mali in veliki Pastirčkovi bralci želeli pripraviti izvirne voščilnice, sta kot naročena angelček in snežak, ki ju je zanje izdelala Tatjana Ban. Upošteva jo njena jasna navodila, ju bo z lahkoto vsakdo naredil.

Kako izkušnje prinašajo modro razmišljanje, izhaja iz Trdinove basni Zajec in lisica. O dobrem srcu in spoštovanju do vseh bitij lepo pripoveduje zgodbica Ježek, ki jo je spisal V. T. Arhar. Simpatičnega nočnega bodiččastega "pešca" je narisala D. Komjanc, ki je z Ano Rupil Pastirčku razložila tudi vse prednosti pora. Fof v slikovni pravljici Antonelle Del Bianco je v gozdu našel jokajočo lastovico, ki je budilka ni obvestila, da je čas za odhod v južne kraje. Hema za mrzle zimske dni ponuja otrokom družabno igrice, novoletno tekmovanje, v pečico pa je dala španske vetrice - penice in seveda na Pastirčkovo stran priložila recept zanje.

Stric Maks ne miruje niti v zimskem mrazu! Bližnje lepote naše domovine so ga zvalile na Goro, "mogočno razpotegneno ostenje, rob široke kraške planote Trnovskega gozda med Predmejo in Colom" s čudovitim razgledom na Vipavsko dolino. Svoje mlade izletnike je popeljal še v Otlico na ogled cerkve angelov varuhov in na Sinji vrh in tako, ob namigu Marijana Markežiča, spet razkril, tudi ob fotografijah in zemljevidu, nam bližnji, morda nepoznani bisereček.

Vzemite roke Pastirčka, v katerem so še pesmica V. T. Arharja Vse o Luni, pa še čudovite risbice malih dopisnikov in raznoliki zapisi, tudi v verzih, učencev iz Sovodenj, Štandreža, Doberdoba in Števerjana. Tu je seveda še Patek Walterja Grudine, ki se mu zdi primerno, da bi tudi sv. Miklavž imel "telefonin", da bi mu poslali "mesagin"!!

IK

GORICA O'Klapa v Domu Franc Močnik

Trije angelčki o življenjski zgodbi sv. Miklavža

Mladi igralci ljubiteljske mladinske gledališke skupine O' Klapa, ki deluje pod vznesenim mentorstvom Katerine Ferletič in pod umirjeno režijsko taktirko Franka Žerjale, so v teh tednih imeli kar nekaj nastopov. Uspešno, izredno posrečeno lutkovno predstavo *Štirje fantje muzikantje*, ki jo je v verzih spisal Miroslav Košuta, so nazadnje ponovili v štandreški župnijski dvorani Anton Gregorčič v torek, 2. decembra 2013, za otroke, ki obiskujejo OŠ Fran Erjavca in tamkajšnji vrtec. Njihov nastop, ki je sklenil praznovanja vaškega zavetnika sv. Andreja ap., je podprl JSKD Republike Slovenije. Mladi igralci O'Klape so se v Štandrežu vrtili v četrtek, 5. decembra, ko so pred prihodom sv. Miklavža v polni dvorani odigrali poetično igrice v tehniko senčnega gledališča *Trije dobri možje in ljubezen*.

Kratko, a pomembno lutkovno predstavo o dobroti in ljubezni, ki mora prežarjati vsa srca, so ponudili tudi malčkom na Pravljicni urici v Feiglovi knjižnici 25. novembra. V Domu Franc Močnik ob cerkvi sv. Ivana v Gorici so se, ob sodelovanju Skupnosti družin Sončnica in Slovenskega pastoralnega središča v Gorici, predstavili v nedeljo, 8. decembra 2013, po maši, okrog 11. ure. Sv. Miklavž se je ob svojem "spustu" iz nebes k nam zemljanom ustavil tudi na Goriškem in obiskal vaške dvorane, vrte in domače hiše, nazadnje pa se je ustavil še v tej dvorani ob cerkvi sv. Ivana. Tam so ga otroci že nestrpnost pričakovali in štiriletni Sebastjan Srebrnič mu je glasno in "korajžno" poklonil pesmico *Kmalu pride sv. Miklavž*. Pred Miklavževim prihodom so člani skupine O'Klape v režiji Franka Žerjale sproščeno podarili polni dvorani lepo zamišljeno, mestoma tudi duhovito replenko o življenjski zgodbi sv. Miklavža, Nikolaja, čigar ime pomeni 'zmaga ljudstva'. Katerina Ferletič je ob branju raznih virov napisala igrice z naslovom *O svetem Miklavžu pripovedujejo ... Mihael Rafael in ... Gabrijela*. V te tri nadangle so se živahno živeli Simon Čavdek, Tadej Pahor in Sanja Vogrič, ki

so sicer odigrali še nekaj drugih drobnih vlog; te so se nanašale na zgodbe oz. legende (npr. kako je sv. Miklavž daroval trem revnim sestram tri kepe zlata, da bi se lahko omožile, in kako je pomagal mornarjem na razburkanem morju) o tem bradatemu svetniku, ki je rad pomagal revežem, a vedno ostal v ozadju. Vezno nit med posameznimi prizori (omeniti je treba edini scenski element-skrinjjo, ki se je zelo domiselno spremenila celo v ladjo, in kako jo premetavali valovi) sta razvijala Manuel Persoglia in Katja Terčič, otroci, ki obiskujejo vevroučne ure za pripravo na prejem zakramentov, pa so vmes zapeli

nekaj pesmic (npr. *Pridi, pridi sv. Miklavž, Hvalnico pojem Bogu, Črnček je reven ...*). Višek je seveda predstavil vstop sv. Miklavža v dvorano. Tudi tokrat je otroke opozoril, naj ne čepijo preveč ur pred televizijskim in računalniškim ekranom, naj ne bodo izbirčni, naj pomagajo staršem, le-ti pa naj bodo svojim otrokom za zgled! Nato so trije nastopajoči angelčki pomagali pri razdeljevanju daril otrokom, od vrtca do nižje šole; sv. Miklavž jih je ogovoril, oni so mu pa kaj zapeli ali zmolili. Ko so k njemu poklicali skupino četrtišolcev, se je za Miklavževim hrptom pojavil hudiček (Mitja Pahor), ker so otroci preveč nagajivi in ne ubogajo katehistinj. Zato je vsak dobil majhno šibo, katehistinja Ani pa malce večjo, da bo z njo "dirigirala". Darila sta bila deležna tudi Katerina Ferletič in Franko Žerjal, katerima je sv. Miklavž namenil spodbudne besede za nadaljnje gledališko ustvarjanje z O'Klape. Z darom se je spomnil tudi obeh An in Mirjam za prizadevanje in delo v duhovni ter g. Marijana. Sv. Miklavžu v slovo je vsa dvorana zapela *Miklavža imamo radi ...* Pa še kako ga imamo!!

IK

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Romanje v Sveto deželo od 25. okt. do 2. nov. 2013 (3)

Po Jezusovih stopinjah

Drugo jutro smo se iz Nazareta odpravili k enemu od treh izvirov reke Jordan, ki se nahaja v gorah ob meji z Libanomom. V jasnini neba se proti severu dviga gorovje Hermon z najvišjim vrhom 2814m, ki je pozimi zasnežen; tu je tudi smučarsko središče. Tudi tukaj

javno delovanje. Tam se je dal krstiti Janezu Krstniku, Zaharijevemu in Elizabetinemu sinu. Janez je že oznanjeval Gospodov prihod in krščeval spreobrnjenice z vodo. Ko pa je krstil Jezusa, je zaslišal glas z neba: "Na kogar boš videl prihajati Duha in ostati nad njim, tisti krščeje v Svetem Duhu". (Jn 1, 33)

Na svatbi v Kani galilejski je Jezus napravil prvi čudež. Spremenil je vodo, ki so jo rabili za očiščevanje, v novo opojno vino. V votlini ob cerkvi je velik, kamnit vrč, ki je nekoč služil za očiščevalne obrede. V naši

Kraj Jezusovega krsta v Jordanu

nam je p. Peter prebral berilo iz Sv. pisma. Ker se je bližal konec sušnega obdobja, je bilo tam malo vode. Pod glavno votlino izvira so ostanki grškega Jupitrovega tempelja. Višje pa je nekoč stal tudi tempelj polboga Pana in njegovih ninf.

Že pred tem mestom je pot zavila proti meji s Sirijo, ki je zaradi napetega stanja v državi posejana z minami. Ob cesti so se vrstile oranžne tablice z znakom: pozor na mine!

Vrnili smo se po Golanski planoti. Severno od Mrtvega morja, ob reki Jordan, se je pričelo Jezusovo

skupini romarjev je bilo sedem parov, ki so letos praznovali okroglo obletnico poroke. Tako jim je p. Peter ob oltarju pripravil kratek blagoslovni obred; mislim, da jim bo ostal za vedno v spominu. Obiskali smo tudi Kafarnaum, ob Galilejskem morju, kamor se je Jezus umaknil po smrti Janeza

Cerkve Petrovega primata ob Galilejskem morju

Krstnika. Tam na obali stoji cerkev Petrovega primata, ki spominja na dogodka, ko je Jezus poklical v svoje vrste Petra in njegovega brata Andreja in ko je ukazal, naj vržejo mreže na drugo stran, in se je zgodil

čudež velikega ulova rib. Ob spominu na čudežni ulov rib smo tudi mi v restavraciji jedli Petrovo ribo, ki je bila kar okusna. Tam blizu so, poleg nekdanje sinagoge, ostanki Petrove hiše in prostor, v katerem je Jezus ozdravil bolno Petrovo taščo, pa še Gora

Cerkve na gori Tabor

Razgled z gore Tabor; v daljavi na desnem griču stoji Nazaret

blagov. Ker se je Jezusu zasmilila množica lačnih poslušalcev, je tu nasitil 5.000 mož s petimi hlebi kruha in dvema ribama. Povedal je, da je prišel dopolnit postavo. Nedaleč stoji prva Petrova cerkev, ki spominja na to, kako je Jezus Petru izročil ključne nebeskega kraljestva, da bi s Cerkvijo kot papež nadaljeval poslanstvo. Na temelju te cerkve so zdaj zgradili novo sodobnejšo. Pod njo so pustili vidne razvaline zgoraj omenjene prve cerkve. Pred vhodom stoji napis: 1. papež.

Z avtobusom smo se odpravili do vznožja gore Tabor. Tam smo se presedli na mini buse, ki so nas po ozki in zelo strmi poti peljali do vrha, na katerem stoji mogočna bazilika Jezusove spremenitve na gori. Razdeljena je v spodnjo in zgornjo. V spodnji so na obo-

kih mozaiki, ki ponazarjajo več Jezusovih spremenev. Prva se je zgodila ob njegovem rojstvu, ko je kot novorojenček prišel na svet, druga pri postavitvi evharistije in tretja

pri vstajenju. Okrog cerkve so razdeljeni prostori, v katerih imajo lahko skupine romarjev mašne daritve. Prostor, ki nam je bil dodeljen, je imel streho iz trstja, ki je blagodejno vplivala na zbranstvo pri maši. Po gori Tabor se raztezajo zelena pobočja, posejana z oljkami, granatnimi jabolki in drugimi nasadi, ki se širijo vse do dolin in do nasprotnih vzpetin, na katerih so zgrajena mesteca.

/ dalje
Albina Pintar

Praznik miru v Štandrežu

V nedeljo, 15. decembra, bo v Štandrežu praznik miru in prijateljstva, ki ga prireja društvo sKultura. Po sv. maši (ob 10. uri) bodo na razpolago stojnice z božičnimi izdelki in knjigami Goriške Mohorjeve. Popoldne ob 15. uri bo v župnijski cerkvi nastop otrok vrtcev in šol. Pri sporedu sodelujejo župnija sv. Andreja, OŠ F. Erjavca, vrtec iz Štandreža, OŠ I. Rob iz Vrtojbe, PD Štandrež, KD O. Župančič, športna društva idr. Prostovoljni prispevki bodo za UNICEF. Dne 19. decembra bodo osnovnošolski otroci obiskali najstarejše vaščane in jim s pesmijo voščili vesele praznike. - V nedeljo, 5. januarja 2014, bo tradicionalna dobrodelna baklada; odhod s trga pred cerkvijo ob 17. uri.

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2013

Ko prevladujejo laži, prevare, hinavščina ...

Prednovoletni sklop štirih predstav v abonmajskem sporedu ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2013, ki ga trinajsto leto z velikim uspehom prireja Prosvetno društvo Štandrež - vsakič namreč beleži polno zasedeno dvorano - se je končal v nedeljo, 8. decem-

prodajo sporne hiše in nato pobegnil v oddaljene tople kraje. Po različnih zapletih in preobratih se stvari ne zasučejo, kot bi sam želel. Razkrinkajo ga, a ko ga detektiv že aretirajo, ga reši telefonski klic strica iz ozadja (!): izogne se zaporu, a ne razsulu svoje družine. V odprski fikciji se zrcali

Foto DP

bra 2013, ko je v goste prišla gledališka skupina KUD Svoboda Zalog in v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu odigrala predstavo *Lahkokrilec* v režiji Jožeta Valentiča. Kot je povedal Božidar Tabaj, prejemnik letošnjega priznanja Klas za delo na kulturnem in družbenopolitičnem področju - za kar mu čestitamo vsi, ki že dolga leta spremljamo njegovo bogato gledališko ustvarjanje -, goji štandreško društvo s KUD Svoboda Zalog že nekaj let plodne stike, ki se kažejo predvsem v vzajemnih gostovanjih. Zalog, nekoč samostojna občina, je sedaj predmestje Ljubljane, ki se med živahnim kulturnim udejstvom lahko ponaša tudi z gledališkim ustvarjanjem. V lanskem letu so na oder postavili zadnjo igro avtorja Pavla Lužana (1946), ki je komična detektivka z grenkim sodobnim predznakom. V protagonistu, uspešnem človeku srednjih let, ki premore vse, kar si človek lahko zaželi: premožno, ugledno družino, predano ženo in otroka, lahko uzmemo današnjega uspešnega, a dvojničnega poslovneža. Pod krinko zvestega moža, ki zahaja le v službo, na se je in pevske vaje, se skriva človek, ki si je na nepošten način kupil še tretji vikend. Ker se boji, da ne bi to kriminalno dejanje prodrlo v javnost in ga privedlo do zapora, se zateče k svoji mladi ljubici (!) in si izmisli lastno ugrabitev, da bi iztržil denar od domačih s

današnja žalostna resničnost, ki tare Slovenijo v višjih krogih, kjer so korupcija, licemerstvo, kraja ... žal vsakdanji. Zato predstava pod komično tančico boleče zareže v današnji čas. Škoda, da ni režiser malce strnil prizorov, da bi vsebina pridobila čvrstost. Nastopajoče dramske like so z dokajšnjo sproščenostjo orisali: Branko Pangršič protagonista Janeza Novaka, Zvonka Pangršič Vido, njegovo ženo, Marija Gregor Vidino taščo, Zala Uhan Vidino in Janezovo hčer Ano, Aleksander Skuk inšpektorja Grosa, Maruša Bizjan Janezovo ljubico Boni in Veronika Tratnik jasnovidko Miro. Ob njih so se gledalci zabavali, a se tudi zamislili v sedanji čas, kjer je zgodba o korupcijah, podkupovanju, podplačevanju, povzpnetištvu vsepoprek. Gledalcem - tri izmed njih je pred začetkom igre osrečil "sladek" novoletni žreb - je bila predstava všeč, saj se je mestoma oglašal smeh, ob koncu pa toplo ploskanje nastopajočim. Prihodnja predstava letošnjega abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2013 bo v nedeljo, 26. januarja 2014, ko bo domači dramski odsek v režiji Jožeta Hrovata imel prvo ponovitev nove premiere uprizoritve, in sicer komedije *Trije vaški svetniki*, ki jo je napisal Max Real, priredil pa Peter Millitarov. Premiero bo komedija doživela v soboto, 25. januarja 2014, ob 20. uri.

IK

GALERIJA ARS Umetniki za karitas: prodajna razstava na Travniku do konca meseca

"Pridite in pogledjte" ter pomagajte ljudem v stiski!

Geslo 19. likovne kolonije Umetniki za karitas, ki je potekala na Sinjem Vrhu avgusta letos, je bilo "Pridite in pogledjte!" Isti naslov nosi krovni dokument slovenskega pastoralnega načrta, je na odprtju tradicionalne razstave v goriški galeriji Ars na Travniku 4. decembra dejala dragocena sodelavka koprške Karitas Jožica Ličen, organizatorica in duša pobude, ki združuje Lepo z Dobrim. Ko je prelistala omenjene smernice slovenske Cerkve, si je rekla: "To je napisano za Umetnike za karitas"! Pridite je namreč povabilo umetnikom, naj pridejo in ustvarjajo, hkrati pa tudi povabilo revnim, naj pridejo k sodelavcem Karitas, "da včasih tudi izjočejo svoje stiske". Pogledjte je tudi povabilo širši javnosti, naj pogleda slike in naj hkrati vidi tudi ljudi med nami, ki potrebujejo pomoč. "Sodelavci Karitas se trudimo, vendar še zmeraj so med nami ljudje, ki bi raje karkoli naredili kot pa prosili in izpostavili svojo stiko". Vodja projekta je dodala, da ji ni žal tistih, "ki nas imajo morda kdaj tudi za norca. Meni je žal za tiste, ki si ne upajo vprašati". Ko pride do največje stiske, tedaj je včasih tudi pozno. Sredstva, ki jih bodo zbrali s prodajo del z letošnje kolonije, bodo namenjena Materinskemu domu Karitas, ki ga imajo v Solkanu in na Cesti; pogovarjajo se še o tretji lokaciji, v Šempetru: "Žal", je dodala Jožica Ličen. "Raje bi videla, da bi enega ukiniteli, ne pa, da bi še enega dodajali"... Prav na dan odprtja so sodelavci pomagali na Cesti pri zamenjavi starejših omar z manj starimi, "novih si ne moremo privoščiti". In matere so bile "presrečne, da bodo njihove sobe ob praznikih imele malo drugačen izgled". V omenjenih domovih so mame z otroki, pa tudi starejša gospa, ki je po operaciji mož ni več sprejel domov. "To so stvari, ki jih mi vidimo in ljudem skušamo pomagati". Vsi morda nimajo priložnosti, da bi take stiske videli. "Mi pa vidimo tudi svetle točke: ko oče ali mama dobi delo, se postavi na svoje noge, je naš uspeh. Ni naš uspeh paket, ki ga lahko nese domov, ampak trenutek, ko nam pove, da ga ne potrebuje več". Na

koncu je Jožica Ličen skupno z voščili za prijetne praznike vsem navzočim zaželela tudi to, da bi jim slike dale moč za dušo, za

preteklih kolonij in petdeset drugih ustvarjalcev. Skupaj je bilo darovanih kar 170 likovnih del! Po razstavi na domačiji gos-

barve. Akademsko slikarka in grafičarka Milena Gregorčič odpira obzorja, ki ne predstavljajo njenega fizičnega zrenja v

neko krajinsko stvarnost, ampak pogled v njeno dušo, v globine njenega srca. V onirčnih pokrajinah valovi njena poteza barve in svetlobe; nanosi so ritmično ubrani in vzvalovani. Janez Štros na slikovno površino "ujame tok svoje podzavesti. Njegove

Jurij Paljk, Jožica Ličen in Anamarija Stibilj Šajn (foto DPD)

spoznavanje umetnosti in umetnikov. "To so ljudje, ki ustvarjajo našo kulturo današnjega časa". Tudi to je Karitas: "Da prinašamo danes med ljudi tudi to sporočilo". Navzoče na odprtju goriške razstave - med njimi je bilo nekaj udeležencev kolonije - je v imenu društva Ars pozdravil Jurij Paljk. Namen prodajne razstave je zbrati denar za ljudi v stiski, "ko se zdi, da ni več prostora ne za človečnost ne za solidarnost in so vsi polni besed", je dejal. Umetniki so "norci posebne vrste", lepo je videti, kako skupaj ustvarjajo; njihova druženja so "izrednega pomena tudi za naš prostor, da se kot manjšina bolj čutimo del narodnega telesa". Mednarodnih kolonij na Sinjem Vrhu se udeležujejo tako poljubni umetniki kot akademski slikarji; letos so se tam zbrali Ivana Andrič Todič, Ana Cajnko, Irena Gajser, Willem van Hest, Dušan Klun, Dimitar Malidanov, Ivan Skubin, Janez Štros, Peter Vernik, Martina Žerjal in častni gost Andrej Jemec, ki se je udeležil tudi goriške razstave. Pridružili so se jim strokovni sodelavci, ob dnevu odprtih vrat pa je prišlo še 27 udeležencev

toljubnega Hieronima Vidmarja na Sinjem Vrhu so bila dela že razstavljena v Bruslju in na Zemonu. V pogovoru s Paljkom je nato Anamarija Stibilj Šajn, "v slovenskem svetu ena najbolj prodornih in prisotnih likovnih kritičark", dejala, da bo naslednje leto 20. izvedba kolonije; zanjo so želeli biti "najboljši, a to smo bili že letos. Za naslednjo se bomo morali pošteno truditi". O nekaterih avtorjih, zlasti o prisotnih, je povedala nekaj sintetičnih misli. Mednarodno priznani umetnik Andrej Jemec, dolgoletni dekan in profesor ljubljanske akademije, ki razstavlja po najbolj eminentnih galerijah po svetu, je "avtor z neverjetno energijo in ustvarjalno močjo". V njegovih večplastnih likovnih zapisih vselej znova zaživijo

slovenske zemlje. Bogdan Soban je s svojo "generative art" sredi drugih umetnikov res "nekaj posebnega": njegovo izražanje se začneja "v matematičnih sferah s programi in algoritmi, ki potem rezultirajo likovne kreacije", nešteto likovnih podob, ki jih avtor s svojim občutkom za lepo "zamrzne" na slikarskih platnih. Več kot 60 umetnin je torej do konca decembra na ogled v galeriji Ars na Travniku. Paljk je v imenu prirediteljev povabil ljubitelje umetnosti, naj z nakupom enega ali več del velikodušno pomagajo ljudem v težavah. "Najlepše je, ko nekoga uspeš nagovoriti, naj se obkroža z lepimi stvarmi v vsakdanjem prostoru. Danes pozabljamo prav na to: obdajati se z lepim"! / DD

SCGV Komel na odprtju trgovskega centra v Vilešu Mladi gojenci so razveselili množico obiskovalcev

Med gnečo ljudi, ki se je v četrtek, 5. decembra 2013, ob odprtju trgovskega središča Tiare Shopping v Vilešu, trla po trgovinah med razstavljenim blagom, se je pojavilo tudi okrog štirideset najstnikov, gojencev Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, ki obiskujejo višje razrede pouka o glasbi in sledijo lekcijam tolkal. Presenečenim mimoidočim so podarili "Flashmob", kot z angleško besedo poimenujejo take nastope pred veliko množico ljudi izven sten kulturnih hramov. Pod odločnim vodstvom Francesca Gavosta in Patricka Quaggiata so zaigrali dve božični pesmi, ena izmed teh je zelo znana Jingle Bells -

izbrali so jo organizatorji -, ki jo je za to priložnost priredil Patrick Quaggiato. Posebnost tega glasbenega dogodka, ki se je ponovil z velikim uspehom tudi v soboto, 7. decembra, - vsakič po dvakrat -, je bila v tem, da so nastopajoči, skoro vsi imajo okrog dvanajst let, namesto na "klasična" glasbila igrali na kozice, pokrovke, kozarce, škatle, koše ..., pač vse, kar se uporablja v domači hiši in kar kupci najdejo v teh novih trgovinah. S spretnostjo in domiselnostjo so iz vseh uporabnih predmetov priklicali prijetno zvočno melodijo, ki je zaradi izvirnosti "tolkal" koncu namenili bučno ploskanje za mladim glasbenikom, pa tudi

kakim 50 ali 55 plesalcem skupine Danzamina, v kateri plešejo 30 in 40-letniki; te združuje želja po posebnem plesu Nia; to je nekakšna zmes aerobike in "izraznega" plesa. Ravnateljico SCGV E. Komel Alessandro Schettino smo povprašali, kako je sploh prišlo do tega tako nenavadnega gostovanja na odprtju tega veletrgovskega središča. Povedala nam je, da so s Solo navezali stik predstavniki agencije To Get iz Modene, ki je dobila razpis za pripravo raznih spremljevalnih prireditev ob odprtju nakupovalnega centra Tiare Shopping. Agencija jih je povabila k sodelovanju na podlagi izsledkov raziskave, ki jo je pripravila na območju naše dežele o kakovosti glasbenega pouka pri nas. Pozanimali so se o delovanju šole, od kod prihajajo učenci, pa še kaj. Očitno je naša glasbena ustanova nanje naredila odličen vtis, tako da so

Foto Zarko Leston

prav njej zaupali - kot edini šoli iz naše dežele! - glasbeni spremljevalni trenutek ob svečanem odprtju, pa še sobotno ponovitev. Ker sta se oba nastopa izkazala za zelo uspešna, si organizatorji želijo še kake take delovne povezave z šolo, zato se

morda gojencem v kratkem obe-ta še kakšna taka glasbena izkušnja. Tudi ta uspešni glasbeni nastop gojencev SCGV E. Komel je nedvomno pomemben, saj se je šola s svojimi učenci predstavila zelo širokemu občinstvu z raznih

koncev in krajev; poslušalci so tako spoznali delček ustvarjalnega dela učencev, ki so tako dobro podkovani, da so iz navadnih kuhinjskih pripomočkov izvajali melodije in z njimi presenetili ter očarali poslušalce. IK

MALA CECILIJANKA Revija otroških in mladinskih zborov

Otroško petje je raznežilo duše

Mali otroški obrazki z zvedavimi očki in polni pevske vneme so kot magnet, ki v dvorane vselej pritegne množico poslušalcev, med katerimi so seveda tudi ponosni mamice in očki, ki so nedvomno zaslužni za vsak otrokov pevski uspeh, saj jih vztrajno spodbujajo in vozijo na vaje. Da so le-te zanimive in ne preveč utrudljive, pa poskrbijo pevovodkinje s svojim potrpežljivim, materinskim pristopom k delu z rosnimi pevci. Pevovodkinje – v glavnem so namreč mlada dekleta ali mlajše ženske! – s solidno glasbeno podlago; marsikatera je nekdanja gojenka SCGV E. Komel – so tudi letos dokazale, kako skrbi-

Foto DP

ce (vodi Damijana Čevdek Jug, spremljava David Bandelj, klavir, Lucija Tavčar, flavta); OPZ OŠ Josip Abram iz Pevme (Marta Ferletič, Mateja Jarc); OPZ F. B. Sedej iz Števerjana (Martina Hlede, Marti-

otroškega petja, ker "pozitivno vpliva na razvoj otroka in ga uvaja v sobivanje z vrstniki", kajti "enotnost skupine je eno izmed temeljnih pogojev za dobro delo". S petjem ljudskih pesmi

vad, ki bodo postale del njihovega razmišljanja". Mlad človek v svoji osebni rasti potrebuje vednost, da nosi določene odgovornosti. "Ob ambiciji za izboljšanje lastnih značilnosti posameznik

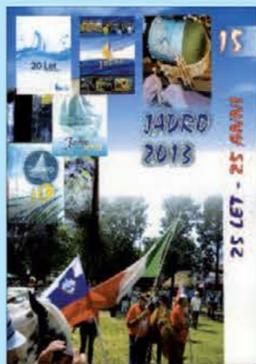
otrokom predajamo svojo kulturno dediščino. Na splošno, je dejala Lucrezia, je petje pomembno za splošen razvoj otroka, ki se ob njem uči delovnih navad, razvija občutek lepega in z vztrajnostjo in disciplino na prvih nastopih doživlja svoja prva zadoščenja. V otrocih se razvija tudi čut odgovornosti. Povedala je, da je pomembno, da zborovodje vztrajajo pri svojih načelih in da naučijo "naše najmlajše pevce dobrih na-

brst, in mu nakažemo pot, na kateri bo lahko še naprej iskal lepoto in uglašenost". Zbore so napovedovali in program povezovali prizadevni člani mladinske gledališke ljubiteljske skupine O'Klapa iz Gorice, Sanja Vogrič, Simon Čavdek, Katja Terčič in Tadej Pahor. Celoten program je snemala ekipa slovenskega programa deželnega sedeža RAI iz Trsta.

Iva Koršič

Ronke / Izšla je 15. številka zbornika Jadro

V ponedeljek, 2. decembra 2013, je v občinski sejni dvorani v Ronkah tamkajšnje slovensko društvo Jadro predstavilo novo, obsežno številko društvenega glasila, ki je posvečeno 25-letnemu delovanju laškega društva in klekljarstvu odseku. Glasilo

je izšlo ob pokroviteljstvu Občine Ronke in Goriške pokrajine, v njem pa je s svojimi prispevki in raznovrstnimi članki sodelovalo 16 avtorjev, tako da je tokratna številka sestavljena iz 100 strani formata A4. Prijetno obarvano in lepo oblikovano glasilo vsebuje šestindvajset člankov, šest pesmi in več kot sto petdeset slik o življu in posebnostih tega dela Goriške med Sočo in Timavo. Likovno podoba glasila, v katerem so članki o morju, pomorstvu, ribištvu in letalstvu, je tudi tokrat dal odbornik društva Oskar Beccia. Objavljene pesmi pa so prispevali, poleg starejših domačink Marjete Pahor in Nerine Kocman, še člani, ki

so tako rešili pred pozabo dve stari ljudski dvojezični zanimivosti.

Na predstavitvi glasila je v začetku mladi flavtist Edi Zotti zagrabil nekaj Bachovih skladb. V slovensčini sta pozdravili občinska odbornica za okolje in za Slovenijo Elena Cettul, odbornik društva Kremenjak Jordan Radetič in podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec. Dobrodošlico novi številki Jadra in pozdrav udeležencem predstavitve je izrekel tudi domači župnik Renzo Boscarol.

Glasilo in njegove tematske sklope sta predstavila urednik Karlo Mučič in oblikovalec Oskar Beccia. Nekatere članke in izbrane pesmi so predstavili oz. prebrali avtorji. Ob tej lepi priložnosti so klekljarice pripravile zanimivo razstavo svojih najnovejših vezenin, idrijskih čipk, ki so kot vselej nastale ob potrpežljivem, ustvarjalno bogatem delu njihovih spretnih rok. / KM

Obvestila

SCGV Emil Komel vljudno vabi na tradicionalni Božični nastop, ki bo letos v cerkvi sv. Ivana v Gorici v nedeljo, 15. decembra, ob 18. uri. Splet božičnih melodij bodo stkali učenci malega godalnega orkestra, skupina kitar, zbor učencev tečajev nauka o glasbi, ansambel harf in mladinski zbor Emil Komel. Glasbene točke bodo povezovali člani dramske skupine O'Klapa iz Gorice.

Amatersko športno združenje Olympia Gorica vabi na Telovadno božičnico v četrtek, 19. decembra 2013, ob 17. uri v telovadnici ASZ Olympia - drevored 20. septembra 85 Gorica. Nastopajo: deklice in dečki predšolske skupine "Gymplay", deklice športne ritmične gimnastike, orodni telovadci in športno plesne skupine Olympia. **Društvo slovenskih upokojencev** za Goriško prireja tradicionalno prednovoletno silvestrovanje v soboto, 28. decembra, v Pineti pri Gradežu v restavraciji Hotel Ai Pini. Informacije in prijave na tel. št.: 0481 882183 (Dragica V.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 390697 (Marija Č.), 0481 884156 (Andrej F.), 3471042156 (Rozina F.). Obvezno na račun 20 evrov.

Poštena gospa nudi oskrbo starejših v obliki izmenjave. Tel. št. 003865 2386744. **Resna in odgovorna medicinska sestra** nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Zanesljiva in diskretna gospa pomaga pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 41529652.

Po potrebi čistim in likam. Sem poštna in natančna. Tel. št. 00386 70777512.

Iščem delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31449311.

Kadar potrebujete varstvo za otroka ali starejšo osebo, pokličite na tel. št. 00386 41256240.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovensčine in varstvo. Tel. št. 00386 41256240.

Kvalitetno opravljam gospodinjstva dela: likanje, čiščenje... Pokličite na tel. št. 0038641885539.

Žalostna vest

V Bogu je zaspala **Alenka Terčič**, žalostno vest sporočajo sestrini nečaki z družinami. Pogreb bo v četrtek, 12. decembra 2013, ob 11.30 v Števerjanu. Ob 11. uri odhod iz mrliške vežice goriške bolnišnice. Zahvaljujemo se vsem,

ki bodo na katerikoli način počastili njen spomin.

Sožalje

Ob slovesu dragega **Walterja Sosola**, s katerim smo se večkrat srečevali in prijetno pokramljali v kavarni Pace, sočustvujemo s sinom Albertom, z ženo Ado, s sestro Nadjo, z bratom Marjanom in ostalimi sorodniki ter jim izrekamo iskreno sožalje. Vsi pri Novem glasu

H Gospodu je po dolgi bolezni odšel **Ottorino Monte**. Hčerki Adriani, ženi Melanii, vnukom Ivani, Tini in Luku ter zetu Juriju, našemu uredniku, izražamo globoko sožalje. Vsi pri Novem glasu

Darovi

Ob peti obletnici smrti dragega očeta Radovana daruje Melita Valič 100 evrov za DVS Bodeča Neža.

RADIO SPAZIO

Vrta proti vzhodu (od 13.12.2013 do 19.12.2013)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored: **Petek, 13. decembra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 14. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v slovensčini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 15. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 16. decembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zanimivosti iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Naši zbori pojo - Obvestila.

Torek, 17. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 18. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Prvi božič: kako je bilo - Izbor melodij.

Četrtek, 19. decembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Koncertna sezona
2013-2014

BOŽIČNI KONCERT

W. A. Mozart – *Kronungmesse*
Slovenske božične pesmi

Nastopajo solisti, otroški in mešani zbor ter orkester
Hilarij Lavrenčič, dirigent

Kulturni center Lojze Bratuž
ponedeljek, 23. decembra 2013, ob 20.30
petek, 27. decembra 2013, ob 20.30

Predprodaja vstopnic na tel. št. 0039 0481 531445
ali po e-mailu kcl.braturz@libero.it

Kulturni center Lojze Bratuž
Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

DUHOVNA MISEL ZA BOŽIČ

Gost večera bo upokojeni ljubljanski nadškof
ALOJZ URAN

Sodeluje
Dekanija ŠTANDREŽ

Četrtek, 19. decembra 2013, ob 20. uri
KC Lojze Bratuž - Gorica

glasbena matica
FONDAZIONE
Casa di Repubblica di Gorizia

GLASBENIH SPOMINOV

Osrednja slovesnost ob 50-letnici Glasbene matice v Gorici

Sobota, 14.12.2013 ob 20. uri
Kulturni dom Gorica, ul. I. Brass 20

Večer je omogočil Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

KATOLIŠKA KNJIGARNA

v sodelovanju z MARIJINIMI SESTRAMI ČUDODELNE SVETINJE vabi **NA KAVO S KNJIGO:**

MARJINE SESTRE ČUDODELNE SVETINJE
Goriška skupnost

Novo publikacijo o delovanju goriške skupnosti bo predstavila predstojnica s. Anđelika

v četrtek, 19. decembra 2013, ob 10. uri
v prostorih knjigarne

Kavo ponudi:
Primo Aroma

Toplo vabljeni!

France Pibernik na srečanju pod lipami v Gorici O Balantiču in drugih prezrtih književnikih

Kulturni center Lojze Bratuž iz Gorice in Krožek Anton Gregorčič sta ob 70-letnici smrti Franceta Balantiča (29.11.1921-24.11.1943) ter ob izidu dveh pomembnih monografij, ki sta bili pred kratkim krstno predstavljeni na knjižnem sejmu v Ljubljani, povabila v svojo sredo - na tradicionalno "srečanje pod lipami" - pesnika, pisatelja, esejista in literarnega zgodovinarja Franceta Pibernika. Ta namreč velja za največjega poznavalca življenja in dela Franceta Balantiča; v treh desetletjih raziskav je posvetil veliko pozornost ne le ohranjenim dokumentom in opusu, temveč tudi pogovoru z ljudmi, ki so bili tako ali drugače povezani z umorjenim pesnikom. Zlasti po upokojitvi se Pibernik posveča raziskovanju avtorjev, ki so bili v komunističnem režimu oz. vse do osamosvojitve matične domovine politično prepovedani, zamolčani ali prezrti, in sicer Ivana Hribovska, Ludveta Potokarja, Karla Mauserja, Janeza Jalna, Jožeta Udoviča, Antona in Franceta Vodnika. V zadnjem letu raziskuje delo teologa in pesnika goriškega rodu, Vladimirja Truhlarja (1912-1977). Pibernik, doma z Gorenjskega, je več kot 30 let poučeval na gimnaziji v Kranju; v letih 1960-2000 je izdal sedem pesniških zbirk, glavnina študij, monografij in esejev pa je začela izhajati predvsem po letu 1990 in upokojitvi. V komorni dvorani centra Bratuž je v četrtek, 5. decembra, gosta in zbrano občinstvo pozdravila predsednica Franke Žgavec, z uglednim profesorjem pa se je pogovarjala časnikarka Erika Jazbar. Med drugim je povedala, da je pri založbi Družina pravkar izšla dokumentarna monografija *In vendar si za pevca me izvolil* z dokumenti in pesmimi Franceta Balantiča, pri SAZU-ju pa dopolnjena izdaja Zbranega dela pesnika, ki je umrl v ognje-

nih zubljih Krajčeve hiše 24. novembra 1943 v Grahovem. Zamisel za dokumentarno monografijo je nastala pred približno 15 leti, a je žal ostala neuresničena, je povedal Pibernik. Z Balantičem se je začel sistematično ukvarjati leta 1983; še prej pa je že hodil obiskovat njegove sivojce. "Ko nekaj izveste, lahko vprašate naprej; prej niti ne veš, kaj bi vprašal". Zanimali so ga rokopisi in sploh zasebno gradivo, do katerega se je seveda še najtežje dokopati. Vsak podatek je želel dokumentirati in tako dokazati njegovo resničnost. Do različnih virov je tudi prišel, ker ga je zanimala literatura in ne politika. Izmed anekdot, povezanih s preučevanjem dokumentarnega gradiva, ki jih je Pibernik navedel na goriškem večeru, je morda bila najbolj zanimiva in pretresljiva tista o pismu trem Francetom (bratu Francetu, prijatelju Francetu Kremžarju in ljubemu Francetu Balantiču), ki ga je napisala Marija Mišič: dekle je šlo v izgnanstvo in nato za redovnico, vse življenje pa je ob sebi naskrivaj hranilo pismo, iz katerega jasno izhaja, da sta se imela rada. "To je bila edina njegova prava ljubezen". Balantič je bil v Sloveniji kljub vsemu vedno prisoten, "vsi so ga vedno brali", tudi Minatti, Menart in Zlobec, "ker je bila to naj-

boljša poezija tistega časa". Na seznam prepovedanih avtorjev je prišel konec julija 1945, o njegovih delih se ni smelo govoriti javno, in vendar so ga ljudje še naprej brali in nihče ni bil kakorkoli kaznovan. Leta 1958 je prof. Slodnjak v Berlinu izdal zgodovino slovenske književnosti in v njej omenil "tudi Kajuha, predvsem pa Balantiča". Tako je internacionaliziral Balantičev problem, "naši varnostni organi tega niso mogli preprečiti", prišlo pa je do čistke na univerzi. "Takrat se je za pesnika začela zanimati Služba državne varnosti". Leta 1966 so napredni umetniki natisnili Balantičeve poezije, prepričana pa je bila prodaja, knjiga je šla na razrez... Zbirka je tako izšla šele leta 1984, "zadeva pa je bila še vedno vroča, še niso popustili". Pibernik je dejal, da je pravzaprav Balantičev sodobnik, samo sedem let mlajši. "Balantiča ne morem brati brez tega konteksta". Na ramena "smo mu naložili kup zgodovine", gre za "pričevalca slovenske tragedije", pričevalca človeške stiske med vojno, ki je kar trajala. "France Prešeren ni samo pesnik: on je tisti, ki na ramenih nosi hkrati slovensko zgodovino". Najbrž bo le prišel trenutek, ko bomo govorili samo o Balantičevi poeziji. "Ni napisal niti enega same-

ga bojnega verza; samo tri sone te o Gonarsu".

Pibernik je na kratko opisal zgodbo Ivana Hribovskega (1923-1945), pesnika iz Radovljice, ki se je odločil za domobrance in "najbrž leži v Hudi jami". Svoje pesmi je leta 1944 uredil na Dunaju in jih dal prijateljici, ki je ohranila rokopis. "Če bi se ta izgubil, bi Hribovska ne bilo", saj je v življenju objavil samo dve pesmi.

"Balantič je bil pesnik po Božji volji, vse je dal svoji poeziji". Prevajati so ga začeli že po drugi vojni, in sicer v angleščino in poljščino, nato pa še v nemščino, francoščino in druge jezike. Uglasbitev je ogromno, prve njegove pesmi so bile uglasbene in tudi izvajane še med vojno.

Ko se je lotil Balantiča, je dejal Pibernik, je prišlo na dan veliko avtorjev, ki jih nihče ni poznal. Izvedel je tudi za Vladimirja Truhlarja, ki se je ob koncu 50. let pojavil "z moderno religiozno slovensko poezijo"; bil je profesor na rimski univerzi, "teolog evropskega formata" in hkrati pesnik. "Njegova usoda je po svoje tragična, tipično slovenska". Vrnil se je v domovino, a "ni imel pojma, kaj je totalitarizem". Ostal je osamljen, umrl je v veliki revščini.

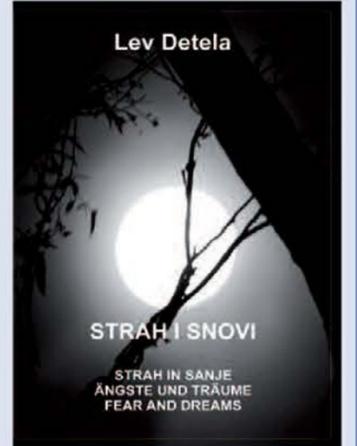
Nazadnje je Pibernik še povedal, da je na poseben način povezan z našimi kraji, ker je prva tri leta poučeval na 1955-58 - preživel na Dobrovet v Goriških Brdih. "Že takrat se je pokazalo, da sta dve kategoriji prebivalcev republike Slovenije: eni so dobili službo v Ljubljani, nas - drugokategorijne - pa so pošiljali ven". Stanoval je pri Gradnikovi v Medani. "Zdelo se mi je strašno daleč, bilo pa je neskončno lepo"! Spominja se breskev in češenj ter velike revščine. Ker je imel prepuščeno, je z avtobusom prihajal v Gorico in v knjigarni na Travniku našel revijo Meddobje.

Tik ob mizi, pri kateri sta sedela Pibernik in Jazbarjeva, je bil na stojalu položen portret Franceta Balantiča. Nekaj dni prej ga je naredil goriški slikar Andrej Kosič. / DD

Kratke

Nova štirijezična knjiga Leva Detela pri zagrebški založbi Naklada Lara

Pri zagrebški založbi Naklada Lara je konec novembra izšla nova leposlovna knjiga na Dunaju živečega pisatelja Leva Detela. Izbor Detelove zgodnejše lirike in kratke proze v štirih jezikih, slovenščini, hrvaščini, nemščini in angleščini, je pod naslovom *Strah in sanje* (Strah i snovi / Ängste und Träume / Fear and Dreams) pripravil avstrijsko-ameriški pisatelj židovskega rodu Herbert (Harry) Kuhner, ki je poleg tega Detelove nemške variante prevedel v angleščino. Hrvaške prevode je pripravila Ksenija Premur, ki je pred tem v zadnjih mesecih prevedla v hrvaščino že štiri Detelove pesniške zbirke (Svetloba na škrlatni obali; Zvezde, zanke; Grške pesmi; Nočni koncert s Trdoglavom in z Marjeto), ki so prav tako izšle pri založbi Naklada Lara v Zagrebu. Kuhner je k novi Detelovi knjigi prispeval tudi kratko spremno besedo, v kateri med drugim zapiše, da je Detelova "proza v tesni zvezi z njegovim pesništvom. Mnogi teksti so pesmi v prozi. Je mojster kratkih literarnih oblik, ki so sestavljene iz majhnih učinkovitih in spretno med sabo povezanih zarisov." Kuhner je v izbor vključil tudi krajšo pripoved *Strah in sanje*, ki je knjigi podarila ime. Detela v tem tekstu pripoveduje o majhnem dečku, ki prebiva pri stricu v podeželski hiši. Pripoved, napisana z otrokovega zornega kota, se razraste v pravo moro. Stric, ki je stalno pijan, živi, kot zapiše Kuhner v spremni besedi, "v nemirni slovenski preteklosti in je grozljiva figura". Detelovo novo knjigo je opremil Ivan Mišak, natis pa je podprlo Avstrijsko zvezno ministrstvo za pouk, umetnost in kulturo na Dunaju. Založba Lara pripravila v letu 2014 štirijezično slovensko-hrvaško-nemško-angleško knjižno izdajo pesmi Detelove pokojne žene Milene Merlak, ki je umrla leta 2006 na Dunaju.

Tudi OPZ Veseljaki na dobrodelnem večeru za afriške misijonarje

V soboto, 7. decembra, je potekal v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici dobrodelni večer z naslovom *Misijonarji v Afriki*, na katerem so se zvrstile pesne in glasbene točke. Kulturno društvo Tullio Crali, organizator večera, je povabilo k sodelovanju bodisi pesno šolo Tersicore iz Gorice kot otroški pevski zbor Veseljaki iz Doberdoba. Mladi Doberdobci, ki so prejšnji teden predstavili svojo drugo zgoščenko z naslovom *Mlin na smeh*, so pod taktirko Lucije Lavrenčič ter ob klavirski spremljavi Zulejke Devetak zapeli kar pet slovenskih pesmi, med katerimi so bile ljudske, kot npr. Čuk se je oženil v Lo Nigrovi priredbi, Gobčeva Mlin, Mihelčičeva Ptičja svatba, ter avtorske pesmi Tomaža Habeta in Jakoba Ježa. V dobrih dveh urah bogatega programa med plesom in glasbo se je na odru velike dvorane zvrstilo preko sto otrok in mladostnikov, ki so ustvarili prijetno praznično vzdušje. Nabirka celotnega večera je bila dodeljena misijonskemu središču goriške nadškofije, in sicer za misijonarje, ki delujejo v Afriki.

Gorica / Predstavitev raziskave zgodovinarke Glorie Nemeč Knjiga o nastanku italijanske manjšine v Istri

Medtem ko je v italijanskem kolektivnem imaginariju usoda istrskih in kvarnerskih beguncev tesno povezana z bolečino, ki so jo doživeli, ker so zapustili svoje rojstne dežele, naj bi Istranom italijanske narodnosti, ki so po vojni optirali za Jugoslavijo ("preostali"), prvo povojno obdobje še najprej klicalo v spomin previdnost in molk. Ta sta še kako prisotna v več kot 80 ustnih pričevanjih, ki jih je zgodovinarica Gloria Nemeč zbrala v raziskavi z naslovom *Nascita di una minoranza: Istria 1947-1965: storia e memoria degli italiani rimasti nell'area istro-quarnerina* (Nastanek neke manjšine: zgodovina in spomin preostalih Italijanov z istrsko-kvarnerskega območja; prev. av.), ki so jo v petek, 29. novembra, predstavili v Gorici. Delo, ki je izšlo pri rovinjskem zgodovinsko-raziskovalnem središču italijanske manjšine, prča o tem, da so "preostali" razvili predviden, a

hkrati tudi ironičen odnos do povojnih jugoslovanskih oblasti: njihovo subjektivno doživljanje družbenih sprememb ni namreč vrsto let sovpadalo z uradno ideologijo države, v kateri so živeli. O knjigi, ki je zelo berljiva in je izšla na več kot 400 straneh,

sta ob avtorici spregovorila še Anna Di Gianantonio in Alessandro Cattunar. Ob zanimivih ustnih pričevanjih ponuja delo bralcem prikaz zapletenega zgodovinskega dogajanja, ki se začne leta 1947 s podpisom Pariške mirovne pogodbe in konča sredi 60. let preteklega stoletja, ko ni-

so bile posledice informbirojevskitega spora več zaznavne znotraj italijanske manjšinske skupnosti. Gre za čas, v katerem so pripadniki italijanske manjšine oprezni in sumničavi do jugoslovanskih oblasti. Z druge strani obravnavajo ezuli iz Italije

"preostale" kot nezanesljive osebe. To nelahko istrsko družbeno ozračje je dodatno obremenilo informbirojski spor leta 1948, ko so jugoslovanske oblasti preverjale zvestobo Italijanov novi državi tudi ob pripravljenosti ljudi, da ovajajo staliniste. Tovrstno dogajanje je ustvarjalo nape-

tosti znotraj družin in same manjšine. Iz zbranih pričevanj izhaja, da so o tedanjem obdobju istrski Italijani zelo radi spregovorili po metaforah, kar pomeni, da je bilo na neposreden način to težje izvedljivo.

Delo Glorie Nemeč *Nascita di una minoranza - Istria 1947-1965* dokazuje, da so bili kompleksni razlogi, ki so botvovali temu, da so se prebivalci odločili za eksodus: poleg ekonomskih gre upoštevati tudi politične, nacionalne, poklicne in druge vzroke. Večkrat se je dogajalo, da jugoslovanske oblasti niso dajale tistim, ki so vložili prošnjo za odhod, dovoljenja, da bi zapustili državo. Če je kdo imel priimek slovanskega izvora ali je opravljal "zelo koristno" delo, so mu prošnjo oblasti zlahka odbile; podobno se je dogajalo, ko je kdo moral opraviti vojaško službo. Ob vseh razlogih, ki so vplivali na to, da so ljudje ostali na svoji zemlji, naj omenimo tudi čustveno povezanost z rojstnim okoljem. Zbrana pričevanja v delu prikazujejo večplastnost izbir in raznolikost

istrskih istovetnosti. Italijani so bili po vojni v določeni meri primorani "prenoviti" svojo dotedanjo narodno identiteto. Ideologija bratstva in enotnosti je namreč omogočala in spodbujala razvoj mešanih identitet. V prvem povojnem obdobju, ki ga je označevalo precejšnje pomanjkanje, naj bi ljudje v Istri in Kvarnerju nekako živeli iz dneva v dan. O perspektivah, ki naj bi jim jih

ponujala prihodnost in nov sistem, naj ne bi veliko razmišljali. Zaradi industrijskega napora, ki si ga je zastavila Jugoslavija, so moški in ženske veliko ur delali ob tehnološko zastarelih strojih. Še posebno hude življenjske razmere so na obravnavanem območju vladale v mestih, v katerih je bila revščina. Podeželje je pa s kmetijskimi reformami pridobilo vlogo in moč, ki ju doslej v zgodovini ni imelo. Mladi, ki so sodelovali v delovnih brigadah, so v socializmu videli razvojne možnosti, ki so jim omo-

gočale povezovanje z vrstniki drugih narodnosti, študij na univerzi, spoznavanje drugih jezikov in širšega sveta. Kako so pa istrski Italijani po vojni gledali na Italijo? Iz pričevanj izhaja, da je bil pogled na matično domovino še vedno odraz iredentističnega propagandnega stroja. Njihove vodilne elite so se skoraj v celoti odločile za eksodus. Podatek, ki pravi, da je bilo v prvi polovici 50. let 12 Italijanov v Istri in Kvarnerju univerzitetno izobraženih, je pomenljivo. Na predstavitvi je tekla beseda tudi o številu istrskih beguncev: v nasprotju s 350 tisočimi, o katerih v javnosti vsi govorijo, je avtorica omenila število od 220 do 280 tisoč, s katerim dejansko soglašava velika večina zgodovinarjev. Naj omenimo, da so na ljudskem štetju, ki so ga jugoslovanske oblasti (torej brez cone B) izvedle leta 1948, prešteli 79 tisoč Italijanov. Knjiga predstavlja pomembno novost, saj naj bi se doslej v Istri stroka ne ukvarjala s preučevanjem ustnih virov. Na srečanju so poudarili, da se "ezuli" in "preostali", kljub družbenim spremembam, še prepoznajajo v antagonističnih zgodovinskih spominih. Raziskava je zainteresiranim na voljo na spletnem naslovu rovinjskega zgodovinskoraziskovalnega središča: www.crsrv.org

Glas iz Slovenske Istre

Politične zlorabe Kocjančičeve nagrade

Alojz Kocjančič in kulturna prebujanja Slovenske Istre

Slovenska Istra je bila v kulturnem pogledu zamudniška slovenska pokrajina. Moral je priti Alojz Kocjančič, duhovnik in svečenik besede (1913-1991), da je z njim "za zmeraj tudi v poeziji zares postala slovenska, on pa njen pesnik", kot se je ob neki priložnosti o tem lepo izrazil Tone Pavček. Tej kulturni prebujanja Slovenske Istre je sledila nova, enkrat sredi 70. let, ko smo odkrili njegove v krivično pozabo potisnjene šavrinske pesmi. Nekaj se nam je podiralo pod nogami in pri iskanju novega smo se samodejno vračali k virom, kjer so stvari bolj čiste. In tam smo trčili tudi nanj, ki nas je nevsiljivo vabil: "Pridi brat, /da odkrijem svoj zaklad, /da ti povem, /kako sem mlad, /kako razkošno sem bogat". Srečanja z njim so nas duhovno povezala in nato smo z njegovimi pesmimi v rokah in srcih začeli naše dolgo skupno popotovanje po Slovenski Istri, tudi po večkrat, v Dekane, Škofije, Koper, Koštabono in drugam. Ljudje so čutili, da se z njegovo vrnitvijo vrača še kaj drugega. V srcih so vzklila nova upanje in nova pričakovanja, iz katerih se je potem rodila slovenska država. Žal je v tem navalu navdušenja kanila na Kocjančiča tudi še kaka nova kaplja pelina. Npr. tista, ko se je ob petstoletnici fresk v Hrastovljah moral skoraj pozabljeno dobesedno vrniti na oder s svojimi pesmimi. Tone Pavček, ki je v družbi pisatelja Marjana Tomšiča prisostvoval temu prizoru, je kasneje takole zapisal njune občutke in misli: "Bral jih je zanosno in zaneseno. Tok verzov, svečan in obreden, je donel po pokrajini in šel kot Abelova molitev k nebu. Besede drugih govorcev so se odbijale od kraškega roba, od njegovih skal in padale k tlom v nepraznično priletnost. A ko je on pel in mo-

lil s svojimi šavrinskimi pesmimi za blagoslov nebu, za srečo rodov, se je istrska zemlja zganila, vztrepetala in prisluhnila". Kocjančič se je srečno prepuščal temu nepričakovnemu elementarnemu navdušenju, ki je z istrsko kulturno prebujeno in slovensko pomladjo zajelo tudi naše kraje, a je ob njem tudi omagal in izdihnil 19. novembra 1991. Po njegovi smrti se mu je Slovenska Istra skušala oddolžiti po svojih močeh. V Kopru smo organizirali simpozij o njegovem življenju in delu ter izdali zbornik. Občini smo predlagali poimenovanje ene izmed ulic ali trgov po njem, kar ostaja še odprto. Na pobudo Marjana Tomšiča je bila ustanovljena Kocjančičeva nagrada, s čimer smo ga postavili na kulturni oltar Slovenske Istre. Bil sem organizator simpozija, pisec nosilnega uvodnega teksta, soustanovitelj nagrade in prvi predsednik žirije polnih šest let. Koštabona mu je ob cerkvi postavila doprni kip. Na podlagi njegovega zapuščinskega volila smo pripravljali v njegovi hiši na gradu v Kubedu spominsko sobo, a smo zaradi odporov dedičev sredi priprav morali odnehati. Iz podobnega razloga še ni bilo mogoče pregledati, urediti in dostojno ohraniti njegove osebne zapuščine v kleti hiše, med katero bi se lahko skrivali tudi njegovi dragoceni dnevnik iz drugega obdobja njegovega življenja, in tako ostaja naš dolg do njega še odprt.

Politične zlorabe Kocjančičeve nagrade

Prva zloraba se je zgodila leta 2005, ko je žirija izbrala za nagrajenca pisca tega sestavka, a je

skupina izolskih občinskih svetnikov pod taktirko predstavnika izolske italijanske skupnosti Silvana Saa preprečila podelitev nagrade z izgovorom, da sem s svojimi teksti in knjigami o dogajanju na naši zahodni meji ob razpadu Jugoslavije prizadel italijansko manjšino. Po občinskem odloku določil namreč nagrajenca žirija, vendar morajo trije občinski sveti to formalno potrditi kot neke vrste protokolarno dejanje. Predvsem pa je bila ta varo-

Kubed, rojstni kraj Alojza Kocjančiča

valka vgrajena v odlok, da bi preprečila morebitno neenakomerno podeljevanje nagrad po občinah, ker bi lahko Koper z veliko koncentracijo intelektualnega kadra prevladoval pri njihovem podeljevanju, a je bila potem, kot bomo videli, ob več priložnostih zlorabljena za politični obračun z nekaterimi nagrajenci, ob večjih ali manjših protestih javnosti, ki pa niso ničesar dosegli. V tem prvem primeru pa ni bil naveden niti en sam stavek, ki bi potrjeval naveden očitek na moj račun, ker takega stavka v mojih tekstih preprosto ni. Tudi mi ni bilo dovoljeno, da bi se na občin-

skem svetu branil proti tem očitkom. Italijanski skupnosti sem bil trn v peti, ker pa sem res javno kritiziral nekatere nesprejemljive izjave in dejanja jastrebov iz vrst Unije Italijanov (UI) in Istrskega demokratskega zbora (IDZ). Kot npr. izjavo predsednika UI Antoneja Bormeja, ki je ob razpadu Jugoslavije dejal, "da Italijani v Istri ne priznavajo več mednarodnih sporazumov in se želijo vrniti v Italijo, če bi položaj postal še bolj brezizgleden", kar je povzročilo velik razkol celo znotraj UI. Pa izjavo enega od prvakov UI Fabrizia Radina na skupščini UI v Hrvatinih leta 1991, naslovljeno slovenskim in hrvaškim staršem, ki so dajali svoje otroke v italijanske šole, "naj ne pričakujejo, da bodo dobili nazaj Slovenca ali Hr-

streb, ki je potekalo mimo vsakršnih evropskih norm in z močnim nabojem sovraštva idr. Vse to pa je Sau na seji občinskega sveta zamolčal.

Druga zloraba spornega člena odloka o nagradi se je zgodila leta 2010, ko je bil izbran za nagrajenca mag. Bert Pribac (1933), istrski pesnik, publicist, kultur-

nik, prevajalec Kosovele v angleščino, ki je pod pritiski Udbe po vojni moral bežati v tujino, se tam ognil dvema poskusoma ugrabitve, a se po 40 letih vrnil domov s široko odprto roko sprave do svojih preganjalcev. Vendar so koprski občinske oblasti svojim predstavnikom v žiriji dale vedeti, naj ga ne izberejo za nagrajenca, ker ga občinski svet ne bo potrdil, ker pripada regionalni stranki Oljka, ki je v občinskem svetu v opoziciji, in hkrati oster kritik Popovičeve politike. Pri čemer pa se, ubogi človek, sploh ni ukvarjal s politikom, še najmanj občinsko, in se je včlanil v Oljko iz navdušenja, da se je tudi istrski živelj končno enkrat le politično organiziral. Komisija je v stiski izbrala drugo osebo, ki pa nima slovensko kulturo v Istri skoraj nič skupnega. Nekaj ljudi je pri tem javno protestiralo, a spet ni nič pomagalo.

Zadnja zloraba se je zgodila leta 2012, ko je žirija ponovno izbrala za nagrajenca pisca tega sestavka in Berta Pribaca. V postopku

potrjevanja sklepov žirije je namreč izolska komisija za mandatna, imunitetna in druga vprašanja (KVIJAZ) mene izločila, z izgovorom, da sem sodeloval na izolski konvenciji dr. Milana Zvebra in da pripadam "drugi" politični opciji, Pribaca pa potrdila in hkrati, ne boste verjeli, obsodila politično vmešavanje v nagrajevanje ter predlagala spremembo spornega člena odloka, ki to dopušča. Očitno je bilo tudi izolskemu županu mag. Igorju Kolencu dovolj teh skandalov kot tudi hinavščine KVIJAZ, ker njegovih sklepov o moji izločitvi in potrditvi Pribaca sploh ni dal na sejo občinskega sveta, ampak je občinski svet zgolj pozval občini Koper in Piran, naj se odpravi sporni člen odloka. Tako je ob Gregorju ponovno našel tudi Pribac. Od tega je že eno leto in spet se nič ni zgodilo in odlok je bil kršen kar s strani samih občin (samovoljna prekinitev izvajanja odloka, politično obračunavanje z nagrajenci idr.). Koprski kulturna srenja je pol leta molče opazovala to dogajanje, nato je po objavi bridkega pisma Jolke Milič, ki je koprski kulturnike okrcala z brezbriznostjo in nesolidarnostjo, objavila javno pismo in prosila, da se nagrada dodelita izbranim nagrajencema in popravi sporni odlok. Od tega je skoraj pol leta mimo in spet vse tiho je bilo.

Da bo ironija še večja, je v reportaži v Reporterju z dne 19. avgusta 2013 Tino Mamič zapisal, da je zanimivo, da pa sta Gregorič in Pribac, ki ju rodna Istra ponovno ni nagradila, ravno v tem času dobila priznanji od zunaj. Predsednik republike je namreč lani odlikoval Pribaca z redom za zasluge "za prizadevanje uveljavljanje slovenske istrske kulture in za prispevek k premoščanju slovenske politične razdeljenosti". Gregorič pa je lani dobil iz mejstva prvo nagrado iz sklada prof. Jožeta Peterlina, znanega tržaškega šolnika in kulturnika, "za dolgoletno delo pri ozaveščanju slovenske javnosti o problemih zahodne meje, za iskanje dialoga in zbliznevanja s sosednimi narodi in za krepitev odnosov med manjšino, zdomstvom in matičnim narodom".

Milan Gregorič

Gažon / Študijski krožek Beseda Slovenske Istre

Prehojena pot pri odkrivanju in oživljanju slovenske kulture v Istri

"Naenkrat se najdem pred vrati Hiše od Čiuda v Loparju. Leda Dobrinja mi je povedala za svoj načrt: povezati in osvestiti te ljudi in kraje, ki so bili v preteklosti, predvsem po drugi svetovni vojni zamolčani in odrezani iz javnosti. Vse se je dogajalo v mestih na Obali. Tako so takrat rekli slovenskemu delu Istre. Stvar me je začela zanimati, saj sem v sebi čutil isto željo, da bi dal nekaj ponosa tem ljudem, ki so bili od drugih zapostavljeni". S temi spominskimi besedami se oglašaja g. Dinko-Dominik Bizjak v zapisu, ki sklepa najnovejši zbornik Študijskega krožka Beseda Slovenske Istre z naslovom *Prehojena pot pri odkrivanju in oživljanju slovenske kulture v Istri*. Publikacija predstavlja natančen pogled skoraj dvajsetletne prehojene poti nekaterih zagancev, ki so jeseni 1995 pod mentorstvom sociologinje Lede Dobrinje začeli poseben etnografski, kulturni in zgodovinski načrt. Dejansko so se natančno držali tega, kar je g. Bizjak, nekdanji župnik v Truškah in Marezigah ter član tedanje ekipe,

napisal v svojem sestavku. Krožek je v vsem tem času iskal, beležil in vrednotil kulturno dediščino avtohtonih Slovencev v Istri: ta material je zaupal zborniku z naslovom *Brazde s trmu-na*, ki izhaja vsako leto. Jubilejni petnajsti številko je Krožek iz-

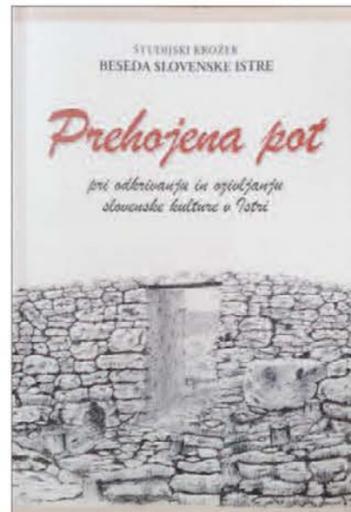
Nadja Rojac

dal v sklopu knjižne zbirke Goriške Mohorjeve družbe pred nekaj leti. Vsak zvezek je tematsko obarvan, domači ustvarjalci

lahko v Brazdah objavljajo svoja dela tako v knjižni slovenščini kot v sočnih istrskih narečjih. Krožek je želel to bogastvo predati prihajajočim rodovom v pisni obliki, in sicer zato, "ker - zapisano - ostane. Vladajoče elite pa desetletja prezirajo kulturo slovenskega avtohtonega prebivalca v Istri. In stališče, da v Istri ni (bilo) slovenske kulture, z isledki študijskega krožka nima več osnove", pa je v uvodnem razdelku zapisala Nadja Rojac, kateri je Dobrilova predala mentorstvo Krožka januarja 2011. V njenih besedah se zgošča bridkost nad politično usmeritvijo, ki se še danes težko in neobremenjeno sooča z delom slovenskega entičnega ozemlja. Publikacija *Prehojena pot* so pred nedavnim predstavili v Rojačini rojstni vasi Gažon, ali kot se ji je nekoč pravilo - Gržonu. V svojem posegu je mentorica Krožka izhajala iz misli, ki jo je napisala v uvodu zbornika: "Vemo, da je avtohtona slovenska kultura v Istri zanikana, zamolčana, Istran pa zapostavljen. Zato je raziskovalno delo, ki smo

ga opravili v Krožku v vseh teh letih, izredno dragoceno". Nadja Rojac je dodala, da je bil Krožek ustanovljen z namenom, da se med avtohtonim slovenskim prebivalstvom Istre oživi kulturno in prosvetno delovanje, kot je bilo na prelomu iz 19. v 20. stoletja, ko se je dogajal prvi istrski preporod. Brošura, ki so jo oblikovali člani študijskega krožka, zgošča na 74 straneh čustveno kronologijo dosedanjega dela, ki se je udeležilo v že omenjenih Brazdah, na kulturnih večerih in v sodelovanju z Andragoškim centrom Slovenije. Publikacija dopolnjuje tudi dragoceni fotografski posnetki in prevodi besedil v italijanščini in angleščini. Po zapisu, ki ga je v imenu Andragoškega centra Slovenije prispevala dr. Nevenka Bogataj, je vsebina namenjena začetkom Krožka in doprinosu Lede Dobrinje. Člani so se redno sestajali, zbirali prispevke, iskali stare pripovedke in sledi za vaškimi razumniki, obiskovali so domačine in poizvedovali po preteklih časih na vasi. Prispevki so obravnavali avtohtonost slovenske istrske kulture, vrednotili domače ljudsko izročilo, beležili manj znana poglavja krajevne zgodovine, življenje in delo zaslužnih istrskih mož in žena. Brazde so tako iz številke v številko dobivale nove bralce in posledično širšo podporo. Med ustvarjalce so vstopala nova imena, glasilo je pristajala na policah do-

mov in knjižnic. Študijski krožek je dobil takoj na začetku svojega življenja dragoceno oporo na Radiu Trst A, kjer so začeli predvajati nize oddaj o Slovincih v Istri: oddaje sta pripravljali Leda Do-

brinja in Nadja Rojac, ki je bila takrat urednica na radijski postaji. Brošura *Prehojena pot* prikazuje obremen pomembno zgodovinsko in etnografsko razsežnost Brazd: zbornik je namreč pripomogel k ovrednotenju pomembne vloge, ki so jo v Istri imeli duhovniki glagoljši: "S pisanjem v glagolici in branjem maš v starocerkveni slovanščini so ti duhovniki izpričevali narodno pripadnost in domovinsko pravico Slovencev v teh krajih in

se tako branili pred tujim širjenjem", piše v publikaciji. Snovalci zbornika so pozornost namenili tudi istrskemu šolstvu (uvodno besedo k tej monografski številki zbornika je napisal Boris Pahor), bajeslovju in vraževerstvu ter navadam ob božičnem in velikonočnem praznovanju, pa še dragocenosti narodnih noš in otroških iger. Vse do petnajste številke, ki predstavlja dejansko cvet dosedanjih številok Brazd, saj njegovo vsebino sestavlja izbor najtehtnejših in najbolj pomembnih prispevkov, ki so bili objavljeni v prejšnjih zbornikih. Bralci Novega glasa se bodo še spominjali poročila o večeru, ki ga je Krožek Beseda Slovenske Istre priredil pri Sv. Antonu pri Kopru in ki ga je posvetil stoletnici Borisa Pahorja in stoti obletnici rojstva njegovega prijatelja in sošolca, istrskega čedrmaca Alojza Kocjančiča. Za svoje nepristransko delovanje je Krožek pred dvema letoma za posebne dosežke pri oblikovanju kulturne podobe Slovenske Istre prejel ravno Kocjančičevo nagrado za leto 2011: to je bilo nedvomno kranje izjemnega dosedanjega dela, hkrati pa bodrilno sporočilo za nadaljnje raziskovanje srčnega utripa Istre in njenega človeka.

Razpis štipendije Albina Ločičnika

Slovenska prosveta razpisuje tri študijske štipendije iz Sklada Albina Ločičnika za akademsko leto 2013/2014 v spomin na dobrotnika in zavednega Slovenca inž. Albina Ločičnika.

Štipendije so namenjene slovenskim univerzitetnim študentom in študentkam inženirstva s stalnim bivališčem v Furlaniji Julijski krajini, ki so se v študijskem letu 2013/14 vpisali na študij omenjene smeri.

Prošnje je treba nasloviti na Slovensko prosveto, ul. Donizetti 3, 34133 Trst do 15. januarja 2014.

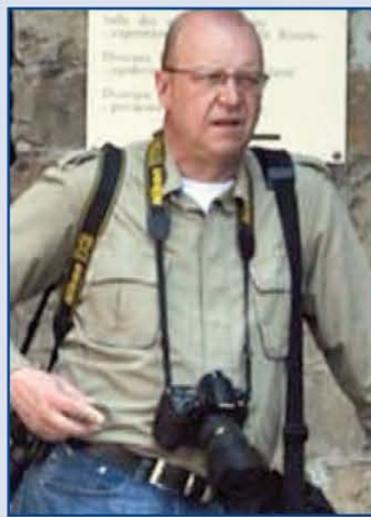
Prošnji je treba priložiti:

- kratek življenjepis (s podatki o dosedanjem šolanju in sodelovanju v slovenskih organizacijah)
- potrdilo o vpisu v prvi letnik oziroma potrdilo o opravljenih izpitih za naslednje letnike
- potrdilo ISEE

Predvidene so: štipendija za 1.000,00 evrov za študenta/ko prvega letnika in dve štipendiji po 1.500,00 evrov za študente/tke naslednjih letnikov. Komisija bo ob enakih pogojih dala prednost študentom gradbene smeri. Razpis je objavljen tudi na spletni strani Slovenske prosvete: www.slovenskaprosveta.org

Zapustil nas je Davorin Križmančič

'Kot strela z jasnega nas je davi na Primorskem dnevniku presunila novica o smrti našega dolgoletnega fotografa Davorina Križmančiča, starega 54 let. ...'

Tako se je začel zapis, ki ga je časopis objavil v petek, 6. decembra, na svoji spletni strani. Ko smo prebrali prve vrstice te vesti, nam je zastal dih, saj smo Davorina Križmančiča in njegovo Fotokromo tudi na Novem glasu dobro poznali. Novica o njegovi smrti je postala še hujša, ko smo izvedeli, da se je sam Davorin odločil za slovo. Davorin Križmančič je bil izurjen fotograf, ki je svojo poklicno pot začel pred tridesetimi leti kot tesen sodelavec Maria Magajne. Že takrat je spoznal, kakšnemu poklicu gre naproti: fotoreporter je namreč služba, ki dejansko nima urnikov. Težko je spremljati številne prireditve, tiskovne konference, koncerte, slovesnosti – kratka vse, kar se dan za dnem vrsti na različnih koncih naše pokrajine in tudi preko nje. Davorin je bil tega sposoben in znal je v svoj objektiv natančno in kakovostno ujeti vsak dogodek. V svoj delovni vsakdan je znal uvrščati tudi sodobna tehnološka sredstva in bil tako v skladu s časom. Več let mu je bil v pomoč kolega Damjan Balbi, ki smo ga že istega dne, ko se je novica o Davorinovi smrti hitro širila, razžaloščenega, a kljub vsemu našli na položaju. Davorin je bil človek jasnih nazorskih izbir: dalj časa je zvesto spremljal dogajanje Tržaškega partizanskega pevskega zbora kot tajnik in tudi kot predsednik; bil je obenem odbornik pri Skladu Albina Bubniča in Maria Magajne. Z Davorinom smo se večkrat srečevali na službenih poteh. Res je, kar so o njem v preteklih dneh pisali tisti, ki so ga dobro poznali: za včasih trpkim nastopom se je skrival razgledan in tenkočuten človek ter velik profesionalc. Pogrešali ga bomo vsi, pogrešali ga bodo v Bazovici, kjer je bil doma, pogrešali ga bodo svojci in kolegi. Domačim gre iskreno sožalje uredništva Novega glasa.

Tako se je začel zapis, ki ga je časopis objavil v petek, 6. decembra, na svoji spletni strani. Ko smo prebrali prve vrstice te vesti, nam je zastal dih, saj smo Davorina Križmančiča in njegovo Fotokromo tudi na Novem glasu dobro poznali. Novica o njegovi smrti je postala še hujša, ko smo izvedeli, da se je sam Davorin odločil za slovo. Davorin Križmančič je bil izurjen fotograf, ki je svojo poklicno pot začel pred tridesetimi leti kot tesen sodelavec Maria Magajne. Že takrat je spoznal, kakšnemu poklicu gre naproti: fotoreporter je namreč služba, ki dejansko nima urnikov. Težko je spremljati številne prireditve, tiskovne konference, koncerte, slovesnosti – kratka vse, kar se dan za dnem vrsti na različnih koncih naše pokrajine in tudi preko nje. Davorin je bil tega sposoben in znal je v svoj objektiv natančno in kakovostno ujeti vsak dogodek. V svoj delovni vsakdan je znal uvrščati tudi sodobna tehnološka sredstva in bil tako v skladu s časom. Več let mu je bil v pomoč kolega Damjan Balbi, ki smo ga že istega dne, ko se je novica o Davorinovi smrti hitro širila, razžaloščenega, a kljub vsemu našli na položaju. Davorin je bil človek jasnih nazorskih izbir: dalj časa je zvesto spremljal dogajanje Tržaškega partizanskega pevskega zbora kot tajnik in tudi kot predsednik; bil je obenem odbornik pri Skladu Albina Bubniča in Maria Magajne. Z Davorinom smo se večkrat srečevali na službenih poteh. Res je, kar so o njem v preteklih dneh pisali tisti, ki so ga dobro poznali: za včasih trpkim nastopom se je skrival razgledan in tenkočuten človek ter velik profesionalc. Pogrešali ga bomo vsi, pogrešali ga bodo v Bazovici, kjer je bil doma, pogrešali ga bodo svojci in kolegi. Domačim gre iskreno sožalje uredništva Novega glasa.

NARODNI DOM Nagrajevanje akcije Primorci beremo
O Maruši Krese in njenem
Da me je strah?

"Moja sestra je bila umetnica v vsakdanjem življenju. Iz nje je poezija kar vrela. Bila pa je pesnica v ženskem pomenu besede: to pomeni, da je pesnila takrat, ko je imela kaj povedati. Drugače je molčala. Moški vrtačo in vrtačo, dokler niso zadovoljni s končnim rezultatom. Ženske nimamo kaj dosti časa za tako obrt. Maruša je imela tri otroke, časa za prozo ni imela kaj dosti, zato se je v svojem življenju posvečala predvsem pesništvu. Šele ko so otroci dorasili, šele takrat pri šestdesetih letih se je lotila romana".

S temi besedami je Meta Krese predstavila lik ljubljene sestre, pokojne pesnice in pisateljice Maruše, avtorice knjige *Da me je strah?*, udeležence pobude Primorci beremo, ki so se v petek, 29. novembra, zbrali v Naro-

dnem domu, da bi prejeli zaslužen nagrado za tako zvesto in gorečo bralno strast. V seznam del slovenskih besednih ustvarjalcev so knjižničarji uvrstili še romaneskni prvenec Maruše Krese, ki je naletel na velik odziv bralcev. Tako je dejala knjižničarka Ksenja Majovski, ki je v pogovoru z Meto, priznalo slovensko fotografino, podrobneje osvetlila Marušino življenje. To se je tesno prepletalo z literarnim ustvarjanjem, ki jo je spremljalo v vseh 'geografskih obdobjih'. Maruša je bila namreč svetovna potnica. Rodila se je v Ljubljani 1947 v partizanski družini. Po študiju literarnih ved, umetnostne zgodovine in psihoterapije v Sloveniji, ZDA, Veliki Britaniji in na Nizozemskem je delala kot psihoterapevtka v Ljubljani, Londonu in Tübingenu. Od leta 1981 je živela v Nemčiji, od 1997

prejela križ za zasluge Zvezne republike Nemčije.

Čprav je Maruša Krese večji del svojega življenja preživela na tujem, je vedno ohranjala čustveno vez z domovino in slovenščino: "Ni znala razmišljati v drugem jeziku kot le v slovenskem", je dejala njena sestra, ki pa je občinstvu zaupala, da se je Maruša sicer veliko boljše znašla v tujem (zlasti nemškem) literarnem svetu kot pa v slovenskem pretežno maskilistično naravnem okolju. Maruša Krese je obenem versko zgodbo, ki se začne z neustavljivo vojno viharja leta 1941. V

Foto IG

strani meje. Gre namreč za več kot pol stoletja trajajočo družinsko zgodbo, ki se začne z neustavljivo vojno viharja leta 1941. V

deloma avtobiografski pripovedi se ves čas prepletajo usode in pričakovanja partizanskega para (dejansko Marušinih staršev) ter življenjski upor njune hčere (Maruše). Intimni pogled avtorice na vojni in povojni čas načinja tudi vprašanja, ki Slovence razdvajajo še danes. Hčerin vidik pa izriše podobo generacije, zaz-

"Dejansko smo otroci imeli v tem družinskem okolju, prepredenem s spomini in etiko na vojno obdobje, odvraten odnos do partizanstva. To je bilo nekaj, kar je zadevalo naše starše, ne nas", je pojasnila Meta in dodala, da se je nad tem poglavjem zasvitala luč na željo Marušinega sina. Knjiga je po besedah avtoričine sestre zaradi intelektualne poštenosti naletela tudi na odobravanje potomcev pripadnikov domobranskih skupin.

Naj še povemo, da sta Narodna in študijska knjižnica in občinska knjižnica Zgonik v Saležu za beležili na začetku letošnje akcije Primorci beremo 87 udeležencev, bralni iter pa je končalo 53 bralcev, kar je rekordno število. Med nagrajence gre uvrstiti tudi vse dijake 2. razreda klasičnega liceja France Prešeren.

IG

Tržaška knjigarna

Na kavi z... božičnim časom

Od božične vigilije do praznika Sv. treh kraljev se zgošča pestro obdobje praznovanj, ki jih krščanska kultura tudi na podlagi t. i. inkulturacije korenini v starodavnih prakrščanskih vzvodih. Ni naključje zato, da so naši stari pravili temu času obdobje volčje oz. dvanajstere noči, da so na vigilijo postavili na ognjišče čok, ki je moral ob zimskem solsticiju poganjati šibke sončne žarke v novo leto in v novo moč, da bi lahko dan postajal daljši; niso slučajno na žareče čoke postavljali razna semena, da bi glede na njihovo trpežnost v ognju presojali, katero se bo v prihodnji letini najbolj obrestovalo. Še in še je Vesna Guštin, izvedenka na etnografskem področju, nizala takih in podobnih primerov na srečanju ob kavi, ki je bilo v sredo, 4. decembra, v Tržaški knjigarni. Poklicana je bila prav zato, da v tem prazničnem obdobju podrobneje spregovori o naših (kraških) prazničnih navadah in o tem, kar na praznični mizi ne smemo pogrešati.

Najprej velja preprosto dejstvo, da se mora praznična miza po videzu razlikovati od mize, ob kateri sedimo ob delavnikih. Na prazničnih božičnih mizah pri nas ni kraljevala potica,

bili na meniju. Guštinova je pojasnila, da se slovenska tradicija razlikuje od italijanske, saj je za slovanski svet pomembnejša vigilija, za Italijane pa božični dan. Vigilijo

Foto IG

preživimo v družini, čakajoč polnično. Božični dan je pri nas dan zbranosti v ožjem družinskem krogu, dan po Božiču, na Štefanovo, pa je 'dan odprtih vrat' in obiska sorodnikov. Guštinova je pojasnila, da je 26. december navadno dan veselja, nekoč je bil to dan vaških plesov. Na

preživimo v družini, čakajoč polnično. Božični dan je pri nas dan zbranosti v ožjem družinskem krogu, dan po Božiču, na Štefanovo, pa je 'dan odprtih vrat' in obiska sorodnikov. Guštinova je pojasnila, da je 26. december navadno dan veselja, nekoč je bil to dan vaških plesov. Na

Štefanovo so fantje hodili na domove zaročenk in prosili njihove očete za hčerino roko; 28. december je bil dan tepežence, ko so otroci lahko s šibo kaznovali odrasle in se tako 'maščevali' za gorje, ki jim je bilo storjeno med letom. Silvestrovanje ni bilo tako občuteno kot danes, prav tako je bil prvi januar zgolj dan voščil. Vseh praznovanj je bilo konec na Sv. tri kralje, ko je bila miza še zadnjič bogato obložena: koleniki so romali od doma do doma. Prepoved vstopa na dom ni bil mogoč, saj bi to prineslo veliko nesreče v novem letu.

Guštinova je poudarila, da je večina praznovanj strnjena prav na prelomu novega leta, ker so bili dnevi najkrajši, so kmetje imeli največ časa na razpolago. Poleg tega je bil december mesec klanja, mesnih izdelkov je bilo tako na voljo. Kljub temu pa je vigilija čas posta (prav tako kot na veliko sredo in veliki petek). Jaslice in božično drevesce sta pri nas postala navada relativno kasno, v začetku 19. stoletja. Resnici na ljubo so na Krasu uporabljali brin, ker nekoč smrečic še ni bilo. Danes pa se je zadeva spremenila: "Brin raste na prostrani pokrajini, kar Kras danes žal ni", je grenko pripomnila predavateljica.

IG

Don Boscove relikvije v Trstu
Marija in evharistija
sta stebra krščanstva

Slovenska salezijanska skupnost z Opčin je bila v soboto, 30. novembra, soudeležena pri molitvenem srečanju, na katerem so tržaški verniki v cerkvi salezijancev na Istrski ulici počastili relikvije sv. Janeza Bosca, ustanovitelja salezijanskega reda. Molitveno uro je v slovenščini vodil g. Tone Bedenčič, škofov vikar za Slovence in sam salezijanec. Pred dogodkom nam je g. Bedenčič prikladal v spomin čaščenje don Boscovih relikvij v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah meseca maja: "Takratno molitveno srečanje je nastalo v sodelovanju s slovensko salezijansko provinco, saj so relikvije ustanovitelja našega reda romale po celi Sloveniji. Današnji dogo-

dek pa sodi v režijo beneške salezijanske province, saj relikvije potujejo po Italiji. Obe srečanji pa spadata v praznovanje dvestoletnice rojstva velikega cerkvenega moža". Sooblikovali tržaški slovenski verniki in člani salezijanske skupnosti iz Ankarana in Škofij, ki jih je vodil ankaranski župnik g. Franc Šenk. Rojaki z "one strani" meje so prebrali nekaj odlomkov iz don Boscovega življenja in življenja njegove matere. Z našega zamejskega konca pa sta bila soudeležena Danilo Pertot, ki je posredoval osrednje življenjske in duhovne koordinate

don Bosca, "očeta in voditelja mladih ter strastnega zagovornika krščanskega humanizma", in Peter Cvelbar. Ta je prebral znamenit odlomek iz t. i. don Boscovih sanj, ki jih navadno imenujejo Sanje o dveh stebrih. V njih se svetnik sklicuje na dva neomajna stebra, katerima naj verniki sledijo v vsem svojem totranskem življenju: to sta Marija in evharistija. Da bi to

Foto IG

nerazdružljivo dvojnost ob prisotnosti don Boscovih relikvij še bolj poudarili, so naši verniki med drugim zapeli še pesem *Marija pomagaj nam sleherni čas in Mogočno se dvigni*. Po litanijah so prisotni zmolili še don Boscovo molitev. V večernih urah je nato tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi, daroval še sveto mašo.

IG

V TPK SIRENA Večer, posvečen Dušanu Jelinčiču

Alpinizem je le ena od možnih oblik potovanja

Vsako literarno pisanje je po mnenju Dušana Jelinčiča politično dejanje. Potemtakem je pisanje vsake zgodbe iskanje neke ideje, ki ni nepristranska. Ta ideja je v obširnem Jelinčičevem opusu dobila različne podobe, v eksistencialnem bistvu pa je ostala enaka: življenje naj človek polni s čim večjim številom izkušenj. Za Dušana Jelinčiča, ki so se mu DSI, Slovenski klub in Slavistično društvo Trst Gorica Videm poklonili ob njegovi 60-letnici, se lahko njegove izkušnje množijo zlasti ob potovanjih, ki mu še bolj 'ležijo' od alpinizma, kot bi si lahko preprosto mislili. "Alpinizem je le ena od možnih oblik potovanja", je dejal v pogovoru z Loredano Umek v prostorih TPK Sirena v petek, 6. decembra.

Jelinčičeva sogovornica je v uvodnem izjavljanju preletela pisateljevo literarno delo in evidentirala njegove osrednje

topose. Od začetnih skorajda slučajnih alpinističnih kronikalnih pripovedi (slovite *Zvezdne noči*), v katere je vtikal svojstveno introspek-

Foto IG

ktivno perspektivo, do zgodb, ki so ob vsekakor gorskem okolju bile fiktivno obdelane. Bivanjska tematika je zajela nato romane, ki jih je avtor postavil izven gorskega sveta

(med njimi naj omenimo roman *Tema na pomolu*). Jelinčič se je preizkusil tudi v pravljicnem žanru (*Bela dama Devinska*), dramatik (Upor

se kaže v najnovejšem romanu *Nocoj bom ubil Chomskega*), je sklenila Loredana Umek. Jelinčič je nato na njeno povabilo začel pripovedovati o svojih alpinističnih pustolovčinah, a ob teh še enkrat poudaril, da so le ena izmed toliko življenjskih in popotniških izkušenj. Vsaka gorska odprava je bila tako iskanje nekega globljega soočenja s samim sabo, bila je priložnost spoznavanja novega okolja: bil je to čas temeljitih dnevniških spisov in pomenljivih literarnih branj, "saj ima alpinist na Himalaji veliko časa na razpolago..." Jelinčič se je v pogovoru dotaknil še psihične samote in fizičnega napora, ki ju je kot popotnik marsikdaj okusil, prelomnega leta 1968, "v katerega smo vkorakali kot mladeniči in iz njega izšli kot formirani ljudje" (v tedanja mladostniška gibanja je postavljeno delo *Ljubezen v času samote*), ter pisateljevih dilem in trikov, ki se jih poslužuje pri snovanju vsakega dela. Večer je obogatila še Lučka Susič, ki je prebrala nekaj pomenljivih odlomkov iz Jelinčičevih del. IG

MARIJIN DOM PRI SV. IVANU Gledališki vrtljak

Duh po cekinih in obisk sv. Miklavža

"Pravi prijatelj velja več kot zlato; ni važno, če je suh ali debel, druge rase ali z drugih svetov". Tako sta Njum in Njam, ki sta s svojim letečim krožnikom oziroma rake-to pristala na Zemlji, poučila Moniko o res pomembnih stvareh, kot je prijateljstvo. V nedeljo je v Marijinem domu pri Sv. Ivanu bila na sporedu četrta gledališka predstava za najmlajše v Gledališkem vrtljaku, ki so jo prireditelji zaupali članom Radijskega odra z igro *Duh po cekinih*. Kot je uvodno povedala Lučka Susič, ki je napisala besedilo igre in jo tudi režirala, je bolje, da nam denar ne diši, drugače pozabimo na res pomembne stvari. Njum in Njam sta iz daljnih krajev, saj je njuna domovina

veliko bolj daleč kot Mars, pristala na Zemlji in takoj vklopila sinhroni slovarček, da bi prosila pomoč policaja, edina človeka, ki sta se sprehajala opolnoči po mestu. Obema

otrokoma se grozno kolca, zato sta policaja gotova, da sta pijana. Ker se policaju, ki ima hčerko, otroka smilita, se odloči, da ju vzame k sebi domov, dokler si ne opomoreta. Stvari se zapletejo, ko otroka odklonita ponujeno polento in razložita policaju, da jesta "čike" oziroma cekine, ki jih pom-

nožita z žepnim množilčkom. Policaj ju vpraša, ali bi lahko v zameno za rešeno življenje dobil tudi sam nekaj teh pomnoženih cekinov. Njum in Njam mu seveda ustrežeta, ravno takrat pa se zbudi policajeva hčerka Monika, ki se novih prijateljev silno razveseli. Oče odloči, da ne bo več obiskovala šole in bo doma pazila nanju.

Minil je že mesec, odkar sta Njum in Njam prišla na Zemljo, ko začeta kašljati. Ko ju Monika vpraša, kaj se dogaja, ji razložita, da na njunem planetu kašljajo, ko so žalostni, kolcajo pa, ko so lačni. Povesta ji, da bi se rada vrnila domov k svojim staršem, a jima njen oče ne dovoli oditi. Istočasno se

v stanovanju pojavi sosedja Silvana, ki vrta v Moniko, zakaj sta postala z očetom tako bogata, da si lahko privoščita nov avto in nova oblačila. Grozi ji, da bo očeta zatožila policiji, ker je ugrabil dva otroka. Ko sosedo odide, postane Moniki jasno, zakaj ji oče ne dovoli, da bi šla v šolo. Njumu in Njamu se

oprosti, ker sta bila zaradi očeta na "dieti", in jima takoj odklene vrata, da lahko sestavita raketo in odhitita domov. Pred tem pa ji onadva s pesmijo razložita, da je na Zemlji vse narobe. Na njunem planetu namreč vedo, da: "Kar je dragoceno, ne moreš kupiti; to je, kar pride iz srca: znanje, učenost, modrost, ljubezen, poštenje, prijateljstvo in iskrenost". Sami ne rabijo denarja, ker lahko vse pomnožijo. Monika se ob tem zamisli, saj je pri svojem očetu opazila veliko spremembo: medtem ko ga je prej skrbelo, če je srečna in zdrava, ga zdaj zanima samo zlato in je nima več rad.

V vlogi Njuma in Njama sta se izkazala Boštjan Petaros in Katarina Polojaz, policaja sta odigrala Mitja Petaros in Peter Raseni, radovedno sosedo Helena Pertot, Monika pa je bila Tina Busan. Glasbo je aranžiral Aljoša Saksida, Kim Furlan je igralce naučila plesne korake, za tehniko je bil odgovoren Samuel Kralj, medtem ko je luči upravljala Daniel Radetti. Po gledališki igrici, ki je gledalce prevzela in navdušila, je na obisk prišel tudi sv. Miklavž, ki je obdaril pridne otroke. Naslednja predstava Gledališkega vrtljaka bo na sporedu 12. januarja, ko bo gostoval Mini teater iz Ljubljane z *Zvezdico zaspanko*. Metka Šinigoj

Obvestila

Področni svet slovenskih vernikov iz Trsta - Milj in Vincencijeva konferenca
vabita na obisk gostov doma za starejše ITIS, ul. Pascoli 31, v četrtek, 12. decembra: ob

16.10 molitev rožnega venca, sledi sv. maša s petjem Marijinih pesmi, nato pa veselo druženje.

Poštena gospa nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij: 003852386744.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV iz Trsta

vabi na

VEČER AVTORSKIH SAMOSPEVOV v poklon jubilanu, mastru Adiju Danevu

sreda, 18. decembra, ob 20.30

v prostorih SKD Barkovlje v ul. Bonafata 6

In memoriam

Prof. Vera Bedendo

V nedeljo, 1. decembra 2013, je v Trstu umrla prof. Vera Semenčič Bedendo.

Prof. Bedendova spada med tiste slovenske šolnice, ki so se v prvih letih po 2. svetovni vojni navdušeno odzvali potrebam slovenskega šolstva na Tržaškem ter posvetili svojo organizacijsko sposobnost in strokovno znanje didaktičnemu poslanstvu, s posebnim poudarkom ne le na sistematično poglabljanje znanja, pač pa tudi na duhovno in kulturno rast mladoletnika.

Rodila se je 7. septembra 1924 v Postojni. Po maturi na klasičnem liceju l. 1942 se je vpisala na univerzo v Padovi. Po poroki z Brunom Bedendom se je preselila v Trst, kjer je v šolskem letu 1950/51 pričela poučevanje na Nižji srednji šoli pri Sv. Jakobu. V naslednjih letih je kot suplenta poučevala tudi na slovenskem učiteljski in na klasični vzporednici slovenskega znanstvenega liceja. Tu je med šolskimi leti 1957/58 in 1967/68 imela letno nastavitve za poučevanje literarnih predmetov ter latinščine in grščine. Leta 1960 na Tržaški univerzi diplomirala iz klasične filologije. Leta

1968 je stopila v stalež. Od leta 1969 do upokojitve septembra 1984 je bila ravnateljica na Nižji srednji šoli Ivana Cankarja pri Sv. Jakobu. Leta 1973 je izšla prva izdaja njenega učbenika Latinska slovnica in vadnica za prve tri razrede višjih srednjih šol (prvi ponatis l. 1987, drugi ponatis l. 2010).

Med več kot tridesetletnim delovanjem na slovenski šoli v zamejstvu je prof. Bedendova kot profesorica in potem kot ravnateljica v številnih dijakih zapustila neizbrisno sled kot izraz karizmatične nadvse sposobne šolnice, izredno vestne pri posredovanju predmetne tematike, pa tudi duhovno občutljive vzgojiteljice, ki pozorno z materinsko zavzetostjo sledi doručanju in intelektualnemu razvoju "svojih otrok", kot je sama rada imenovala lastne dijake.

Prav za to, kar je dala nam vsem, in še posebno za tisto enkratno, kar je pustila v vsakomur izmed nas kot darilo njemu samemu, se nekdanji dijaki s spoštovanjem in hvaležnostjo klanjamo spominu na prof. Vero Bedendovo.

Tanja Princič in Tomaž Simčič

5. Nagrada Nadja Maganja

V spomin na gospo prof. Nadjo Maganjo Jevnikar in v želji, da bi spodbujali smisel za vrednote, ki so odlikovale njeno življenje, so Skupnost Sv. Egidija Furlanije Julijske krajine, Društvo slovenskih izobražencev, Slovenska zamejska skavtska organizacija in Nadjina družina leta 2009 ustanovili Nagrado Nadja Maganja, ki jo vsako leto poseben odbor podeljuje ženski ali skupini žensk, katerih življenje preveč izkušnja vere ter ena ali več vrednot, ki so odlikovale življenje in delo Nadje Maganje. Prva Nagrada Nadja Maganja je bila podeljena 22. februarja 2010 zdravnici dr. Metki Klevišar; leta 2011 je odbor nagrado izročil borki proti smrtni kazni Tamari Čikunovi, leto kasneje Tržačanki Lauri Famea, ki se ukvarja z dobrodelnostjo, letos pa je odbor nagradil šolnico Angelco Klanšek iz Argentine. Odbor bo v skladu s pravilnikom nagrado spet podelil februarja 2014. Zato vabimo vse, ki bi radi posredovali predlog za nagrado, da ga javijo na elektronski naslov premionagradanm@libero. it do 10. januarja 2013. Na tem naslovu lahko prejmejo tudi besedilo pravilnika.

V DSI o Zvezi cerkvenih pevskih zborov

Cerkveno petje ni samo sebi namen, temveč je v službi krščanske skupnosti

Čeprav je od ustanovne seje minilo že petdeset let, se sproti prilagaja družbenim zahtevam in organizira, poleg že ustaljenih pobud, kot so Pesem jeseni, Pesem mladih, Poletni seminar za zborovodje, organiste in pevce, Dekanijske revije in orgelski tečaj, tudi razpise za božično pesem, izdaja določene publikacije, na primer knjigo ob 30-letnici delovanja in pet številčk zbornika Glas naših zborov, v pripravi pa je šes-

ta številka.

Zveza cerkvenih pevskih zborov je bila ustanovljena sedemnajstega marca 1963, združuje trideset odraslih zborov in osem mladinskih. V združenem zboru pod vodstvom Edija Raceta pevci nastopajo na večjih prireditvah po vsem tržaškem prostoru oziroma tam, kjer ni domačega pevskega zbora. Predsednik Zveze Marko Tavčar je v Peterlinovi dvorani najprej predstavil sogovornike za predavateljsko mizo, in

sicer g. Dušana Jakomina, ki je tudi sam dal pobudo za ta večer, saj se rad ukvarja s polpreteklo zgodovino, zborovodjo Janka Bana, ki je spregovoril o skladbah, in organista Tomaža Simčiča, ki je podal svoje razmišljanje o vlogi in pomenu cerkvenega petja. Štiriindvajsetega avgusta leta 1953 je Peterlin povabil predstavnik iz Goriške, Tržaške in Koroške na Repentabor, kjer je potekal Slovenski kulturni parlament. Takrat je Dušan Jakomin

dobil nalogo, naj skrbi za cerkveno petje. Prvi božični koncert v mestu je bil v avditoriju za kvesturo januarja 1953, pri katerem je sodelovalo stodvajset pevcev.

Polagoma so se Zorko Harej, Humbert Mamolo in g. Živic ter zvesta tajnica Ivanka Furlan začeli meniti o organiziranem delovanju cerkvenih pevskih zborov in sklicali prvo sejo sedmega marca 1963. Janko Ban se je osredotočil predvsem na pesmarice in glasbene natečaje. Zveza si je zamislila več pobud, da bi spodbujala zboro. Delo je bilo bolj sistematično, in sicer za izboljšanje kakovosti pevskih zborov. Na razpis za božično pesem so se prijavila tudi pomembna imena, kot na primer Stane Malič in Ubald

Vrabec. Danes imajo tako zborovodje možnost, da segajo po skladbah, ki prej niso bile dostopne.

Tavčar je prisotne spomnil, kako so se leta 1970 zbrali pesniki, liturgisti in glasbeniki na zborovanju v Bazovici, s katerimi so analizirali nove liturgične predpise po drugem Vatikanskem koncilu. Dali so uglasbiti pesmi, ki nago-varjajo sodobnega človeka, saj se mora tudi cerkvena glasba posodobiti. Prav omenjeni poveset je bil prelomnega značaja. Ko je bilo namreč treba izbirati med različnimi cerkvenimi pesmimi, je prof. Harej izhajal iz teh sklepov. Nazadnje je Tomaž Simčič spregovoril o sedanjem utripu cerkvene glasbe. Cerkevno petje ni samo sebi namen, ampak je v

službi krščanske skupnosti: gre za glasbo, ki živi z liturgijo. Prioriteta ZCPZ je torej ohranitev krščanske skupnosti kot pogoj za petje. Sam je mnenja, da s stanjem nedeljskega mašnega petja ne moremo biti zadovoljni; pomembno je uglaseno petje, ne pa petje s srcem. Poleg tega dajemo ljudskemu petju premalo pomena. Bistvo Zveze je torej izboljšanje bogoslužja. Tudi dušni pastirji bi morali biti bolj odgovorni za petje.

Petdeseto obletnico Zveze, ki so jo letos obeležili že z različnimi prireditvami, bodo kronali z božičnim koncertom, ki bo 19. januarja v stolnici sv. Justa, in sicer s skladbami, ki so bile napisane prav za to priložnost.

Šin

DOBERDOB Miklavževanje v organizaciji SKD Hrast

Sv. Miklavža je pričakala tudi miška Sladkosnedka

Miklavžev večer je za vse malčke eden od lepših doživljanj v otroštvu in je zato nestrno pričakovani praznik, ki uvaja prijetno decembrsko predbožično vzdušje. Zelo dolgo tradicijo miklavževanj v Doberdobu vzdržuje SKD Hrast,

vitev je tekst priredila in igrice režirala Jasmin Podveršič. Pri uprizoritvi je letos sodelovalo 27 malčkov. Staršem in celotni publiki so zaigrali zgodbo o miški Sladkosnedki, ki je zelo rada imela lizike, a ni imela zlatih kamenčkov, da bi si jih lahko kupila. Njeno prošnjo za

lizike so zaradi tega zavrnilo vse doberdobske trgovine: miška je bila zato malodane obupana. Na pomoč pa ji je prišel dedek Vsevedek. Zaupal ji je, da obstaja rešitev za to težavo, a da se mora miška odpraviti na pot. Zato je glavna junakinja odšla po svetu, da bi našla drage kamne. Srečala je palčke, ki so jo rešili iz zagate. Njeni želji so ustregli, v zameno pa jim je miška izdelala nove torbe. Domov se je tako vrnila z zaželenimi lizikami, ki jih je delila tudi z vsemi domačimi. Nekaj jih je pustila tudi za svetega Miklavža. Očitno je dobri svetnik videl miškine pustolovščine in tudi sam prišel v župnijsko dvorano v Doberdob. Otroci so se kar gnetli pod odrom in čakali, da bo svetnik poklical njihovo ime. Na vrsto so prišli prvi vsi, ki so se izkazali med letom. Sv. Miklavž jih je obdaroval ob pomoči angelov. Seveda je ob tem tudi pohvalil njihovo odrsko uprizoritev in jim namenil nekaj modrih besed o advenstnem času in o dejstvu, da vsi otroci niso tako srečni. S temi besedami se je dobri svetnik tudi poslovil od doberdobskih otrok in jim dejal, da je pred njim še dolga pot.

ac

ki je tudi letos ob prihodu sv. Miklavža v župnijsko dvorano v Doberdobu privabil množico otrok, staršev in sorodnikov. Sv. Miklavža so doberdobski otroci letos pričakali z dramsko uprizoritvijo *Zlati kamenčki* izpod peresa Janeza Bitenca. Za doberdobsko odrsko postava-

Evropski poslanci zavrnilo zavajanje kupcev

Med in cvetni prah naj bosta jasno označena!

Odbor za okolje, javno zdravje in varnost hrane v Evropskem parlamentu je glasoval o predlogu spremembe navodil o medu. Predlog Evropske komisije je bil, da genetsko spremenjenega cvetnega prahu (GSO) ne označujemo posebej, kar pa so evropski poslanci z veliko večino zavrnilo.

Pobuda za jasno označevanje je prišla od evropskega poslanca Lojzeta Peterleta (ELS/NSi), ki je bil za navodilo o medu

odgovoren v imenu največje poslanske skupine v

Evropskem parlamentu. "Evropski poslanci smo s to odločitvijo v ospredje postavili evropske čebelarje in potrošnike. Potrošniki bodo tako vedeli, ali med vsebuje gensko spremenjeni cvetni prah ali ne. Čebelarjem pa bodo s pomočjo navodil omogočene boljše razmere za proizvodnjo visoko kakovostnega medu, ki ne bo vseboval GSO". Peterle si bo prizadeval, da odločitev odbora na plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta v februarju potrdi večina vseh evropskih poslancev.

MM

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (30)

Mariza Perat

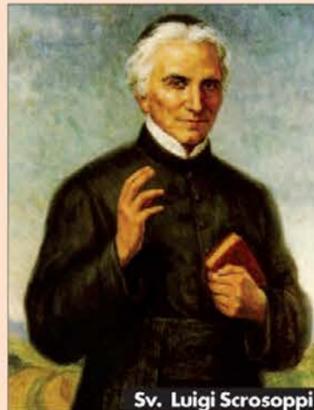
Mati Božja "Žanjica" v Porcinju nad Čedadom

V Čedadu je Terezija ostala do poletja naslednjega leta. Dne 21. junija 1856 so jo odvedli v Videm, in sicer v zavod, ki ga je duhovnik Luigi Scrosoppi - leta 2001 je bil prištet k svetnikom - ustanovil za revna dekleta. V spremnem pismu, ki se hrani v čedadskem kapitolu, kanonik msgr. Nikolaj Triossi obvešča p. Scrosoppija, da deklica prihaja v njegov zavod v spremstvu svoje učiteljice. Poleg drugega piše, da Terezijo odlikujejo najlepše čednosti, ki dajejo najboljšo jamstvo za njeno nadaljnjo duhovno rast. Istočasno p. Scrosoppiju priporoča, naj nadškofa obvesti o dekličini prisotnosti v svojem zavodu, da se bo ta lahko osebno seznanil z dogodki v Porcinju, če se mu bo to zdelo uместno.

V Vidmu je Terezija ostala štiri leta, nato se je vrnila v Čedad, in sicer na dom župnika Bernardisa. Tudi v tem času ji je stala ob strani njena učiteljica. Terezija pa je v sebi vedno bolj čutila, da jo Gospod kliče v redovno življenje, vendar je oklevala, saj ni znala brati. Mati je namreč ni pošiljala v šolo, zato jo je skrbelo, kako bo v samostanu brala predpisane molitve. V tej stiski se je zatekla po pomoč k nebeški Materi, ki ji je dejala: "Kar pojdi v samostan! Ko bo treba brati molitve, jih boš znala brati kot ostale redovnice!"

Terezija se je tako vrnila v zavod p. Scrosoppija in tu 7. avgusta 1864 stopila med pripravnice Kongregacije sester Božje previdnosti. Čez tri leta je bila na praznik sv. Jožefa sprejeta med novinke in 14. septembra 1868, na praznik Povišanja Sv. Križa, postala redovnica. P. Scrosoppi ji je nadel

ime Marija Hozana z nalogo, naj vekomaj "hvali Mater Božjo, ki jo je tako ljubila, varovala in podpirala s prav posebno ljubeznijo". Kot ji je obljubila Božja Mati, je Marija Hozana vse predpisane molitve, bile so v latinščini, brala prav tako kot druge redovnice, a samo za čas, ko je bila v kapeli. Ko je po končani molitvi odšla iz kapele, pa je bila ravno tako nepismena kot poprej. Sestra Marija Hozana je v Vidmu preživela štiri leta. V tem času so jo poslali tudi v Krmin. Tamkajšnji župnik g. Anton Marocco je namreč leta 1864 zaprosil g. Scrosoppija, da bi mu pomagal obnoviti "Ustanovo usmiljenih sester krščanske nauka", ki je po zaslugi plemkinje Uršule de Grotta iz

Sv. Luigi Scrosoppi

Zavod p. Scrosoppija v Vidmu

Hiša v Orzanu

Krmina tu nastala že leta 1714, in poleg tega ustanoviti šolo za deklice. To se je tudi zgodilo in tako so sestre kongregacije božje Previdnosti leta 1866 prišle v Krmin. Tu so imele svoj samostan, v oskrbo pa so jim poverili tudi cerkev sv. Katarine, ki jo poznamo kot svetišče "Rože Skrivnostne".

S. Marija Hozana je nekaj časa bivala tudi v Orzanu, kraju bližju Vidmu. Tja je namreč p. Scrosoppi pošiljal gojenke in redovnice, ki so bile bolj rahlega zdravja. Tu je zavod imel tudi nekaj polja, kar je vodstvu pomagalo pri vzdrževanju gojenk. Hiša v Orzanu še stoji, seveda prenovljena. V njej so srečanja in duhovne vaje.

/ dalje

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (6)

Starost

V starostnem obdobju je vitalne energije zelo malo. Zelo pogosto se tudi zgodi, da je prisotno kronično bolezensko stanje. Akutno bolezensko stanje je načeloma dobro, saj ima takrat telo še dovolj energije za odvajanje toksinov iz telesa. Primeri akutnih bolezenskih stanj so visoka vročina, herpes, hemoroidi, ekcem itd. Ko telo izgubi na vitalni energiji, torej na svoji moči, nastopi kronično stanje. Takrat ni več moči za borbo, telo se torej bori zgolj za samo preživetje. Primeri kroničnih bolezenskih stanj so vsa kronična bolezenska obolenja, bronhitis, artroza, diabetes idr. Rešitev se skriva v preventivnem delovanju, in sicer tako, da okrepiamo telo še v obdobju akutnega stanja. To lahko storimo s pravilno prehrano, primernim stilom življenja, določenimi telesnimi vadbami, ki npr. krepijo pljuča. Po tradicionalni kitajski medicini vemo, da vsak dan pridobivamo energijo s hrano in z dihanjem, torej tudi s telesno vadbo, zato je pomembno, da vsak dan z določenimi vajami aktiviramo meridijan pljuč. Skozi pljuča, ki so poleg kože najbolj raztegljiv organ telesa, saj se prsni koš lahko z redno vadbo zelo veliko poveča, nabiramo in pridobivamo telesno energijo. Zato je vredno vsako jutro krepiti biopotencial zgornjega dela trupa. Poleg teh dveh virov pridobivanja energije poznamo še eno vrsto energije, in sicer tisto, ki smo jo dobili ob rojstvu. To energijo smo podedovali in ima svoj sedež v ledvenem delu, zato so po tradicionalni kitajski medicini najpomembnejši organ telesa prav ledvice. Seveda je odvisno, s koliko energije pokukamo na svet in kako bomo z njo skozi življenje upravljali. Obstajajo ljudje, ki celo življenje z energijo upravljajo varčno (ko jih zebe, se oblečejo, ne zanemarjajo po-

trebe po počitku itd). So pa ljudje, ki radi zapravljajo energijo, in taki praviloma umrejo mladi, saj, ko enkrat energijo zapravimo, je konec. Iz povedanega je razvidno, kako pomembna je preventiva, kako pomembno je zavedanje, kje (oziroma kateri organ) je naša šibka točka, kako ga lahko krepimo, da ne izgublamo energije po nepotrebem.

Naj vam navedem nekaj primerov: dojenček mora imeti vedno topla stopala, sicer izgublja energijo ledvic, posledično se ne bo pravilno razvijal, ker bo po nepotrebem trošil energijo. Le-to lahko preprečimo tako, da otroka pravilno oblečemo in mu nadenemo volnene nogavice, saj ima volna veliko grelno moč.

Občutek mraza v kolnih pri starejših ljudeh je znak uhajanja energije ledvic; v tem primeru je treba okrepiti ledvice z ustreznimi zelišči in urediti prehrano. Vsaka stvar ima svoje nasprotje in vsak ekstrem škodi, tako kot je hlad ekstrem, ki škodi, je tudi toplota škodljiva, saj škodi tudi zastajanje energije po telesu. Primer tega pojava je človek, ki čez poletje težko prenaša

vročino, težko diha, je rdeč in zasopel, noge mu zatekajo, predvsem leva, kar je tipičen primer zastajanja energije srca. Pri zastajanju energije jeter je človek nepotrpežljiv, živčen, ljubosumen, boli ga križ, ima hernijo, težave z očmi, mastne lase, je telesno zakisano, brez miru in veselja. Taki ljudje hudo trpijo in se življenja ne znajo veseliti.

V naslednjih člankih bom opisala tipe ljudi po tradicionalni kitajski medicini in težave, ki jih zastajanje energije lahko povzroči.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C,
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria-Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glas. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 10. decembra, ob 14. uri.

Po mnenju ameriškega veleposlanika je veliko vplivnih ljudi, ki so krivi za slabe razmere v Sloveniji

Tudi kritično o delovanju Komisije za preprečevanje korupcije

Slovenija je sicer odeta v praznično vzdušje, ki ga veleva lahkotni in veseli december z Božičem in pričakovanjem novega leta, toda gre bolj za blišč in želje kot pa za resnična in utemeljena upanja za boljšo prihodnost. Razmere v Sloveniji so namreč slabe in skrb vzbujajoče, celo do take stopnje, da se sloji Slovencev sprašujejo o smislu ustanovitve in obstoja naše države, v nekaterih okoljih pa se zavzemajo kar za novo revolucijo, s katero naj bi Slovenijo "končno spravili v red". Med temi je nekdo pripravil in na spleto objavil nekakšen predlog nove ustave t. i. Socialistične republike Slovenije, kar naj bi pomenilo izhodišče in osnovo za pravno ukinitve sedanje države oziroma za obnovo nekdanjega režima. Vendar pa, hvala Bogu, je samostojna in neodvisna Slovenija še vedno v srcih velikega števila prebivalstva našega rodu, država pa je zavarovana tudi zaradi članstva v EU in v zvezi NATO.

Že dolgo je očitno, da so nekateri izvajalci slovenske politike in spodbujevalci negotovih in slabih razmer v družbi in državi ustvarili tudi ozračje in pogoje, v katerih si je sloj privilegirancev prisvojil, ali kar ukradel, skoraj celotno t. i. družbeno oz. državno premoženje. Policija in tožilstva so, denimo, že pred objavo rezultatov nadzornih pregledov v osmih bankah, t. i. stresnih testov, v nekaterih od obravnavanih bank odkrili več kaznivih dejanj. Največ nezakonitosti in primerov kriminala so odkrili v največji državni banki, torej v Novi ljubljanski banki. Zaradi vsega, kar se dogaja v bančnem sektorju, in upoštevanje zgroženost prebivalcev, ki bodo morali bančne primanjkljaje pokriti iz svojih prihodkov, lahko le upamo, da se ob dom-

nevni današnji ali jutrišnji objavi rezultatov t. i. stresnih testov ne bodo uresničile napovedi skupine bančnih uporabnikov, objavljene na spletu. Zapisali so, "da bodo številke stresnih testov grozljive, zato bodo banke po objavi nekaj časa zaprte. Uporabniki bančnih storitev bodo do svojega denarja lahko prišli samo na bankomatih. Slovenijo čaka ciprski scenarij". Po oceni Agencije Reuters bo za sanacijo osmih preiskovanih oziroma pregledanih bank potrebno vsaj 5 milijard evrov.

Po začetnem hvalisanju v nekaterih obdobjih in delu strokovne javnosti, da Komisija za preprečevanje korupcije deluje pošteno in objektivno v boju zoper omenjeno zlo, pa se o njenem delovanju pojavljajo tudi kritike, utemeljene za dejstva. Komisija je vse doslej znaten del svojih aktivnosti usmerila zoper Janeza Janšo, njegove družinske člane in posredno zoper njegove bolj znane in vplivne privrženice. Goran Klemenčič, predsednik komisije v odstopu, je policiji ovadil nekaj oseb, ki so na javnih zborovanjih civilnodružbene organizacije Zbor za republiko, po njegovem zatrjevanju, poskušale razvrednotiti poslanstvo in delo Komisije za preprečevanje korupcije. Zaradi ovadbe je policija zaslišala dr. Franceta Cukjatića, nekdanjega

predsednika državnega zbora, moralnega teologa dr. Ivana Štuhca, morda pa tudi dr. Lovra Šturma, predsednika Zbora za republiko, in še koga. Dr. Vasko Simoniti pravi, "da smo v zadnjem času priča usklajenemu delovanju policije, sodišč in Komisije za preprečevanje korupcije. Skoraj vsi ministri vlade

Slovenija "prestrljena" s korupcijo, ki razžira zaupanje v pravno državo in povzroča milijonske stroške. Zaradi tega se je treba proti njej boriti, vendar tako, da korupcijo odkrivamo s konkretnimi imeni in posli, ne pa le z načelnim ugotavljanjem, da korupcija obstaja. Učinek odstopa vodilnih v Komisiji za preprečevanje korupcije je novica za en dan. Zgolj okrepljen se bo že tako razširjeni občutek, da se ne da nič narediti. Prav to pa je voda na mlin vsem, ki bi jim moral Goran Klemenčič ravno zdaj najbolj gledati pod prste".

Razmere v Sloveniji je v značilnem slogu ponovno ocenil Joseph A. Mussomeli, veleposlanik ZDA v Sloveniji. V pogovoru za časopis Finance je menil, "da večina Slovencev, tudi tri leta, potem ko so v pravi krizi, ne razume, da se je z resnimi težavami treba ubadati resno. Ne verjamem najbolj črnogledim napovedim, se pa bojim, da bo precej huje, kot napovedujejo najbolj optimistične napovedi. Težava je v tem, ker je veliko vplivnih ljudi krivih za zdajšnji položaj. Rad bi, da jih kaznujemo, ne vem pa, kakšne bi bile posledice za družbo, če bi jih vse kaznovali. Seznan oseb utegne biti dolg. Vendar pa v Sloveniji nikoli ne bo tako hudo, kot je v Grčiji, a tudi Slovenija nikoli ne bo tisto, kar bi lahko bila".

Marijan Drobež

Joseph A. Mussomeli

Janeza Janše smo bili deležni pravosodnega šikaniranja". Po mnenju nekdanjega kulturnega ministra prof. dr. Vaska Simonitija Goran Klemenčič nima nikakršne verodostojnosti, zato je v oddaji javne TV policijo pozval, naj zoper njega uvede preiskavo. Domnevno bi morala biti v postopku zaradi korupcije tudi odvetnica Nina Zidar-Klemenčič, soproga predsednika komisije za preprečevanje korupcije, vendar naj bi njen primer zamolčali. Časnikar Primož Cirman je ob odstopu vseh treh članov vodstva Komisije za preprečevanje korupcije v časniku Dnevnik zapisal, "da je bil to strel v prazno". Res je, da je

centov, do odtujitve vseh slabih kreditov in stabilizacije pa je tudi zelo tvegana naložba.

Kam ciljajo tuji investitorji? Kakšen je bil torej odziv tujih investitorjev? Seveda je bil povsod močno prisoten diplomatski duh optimizma in velikega zanimanja. Mimo tega pa bi lahko zadeve predstavili tako: francoski investitorji naj bi se po neuradnih besedah še najbolj zanimali

Slovenska premierka Alenka Bratušek in italijanski premier Enrico Letta

za infrastrukturalno področje. To je sicer stalnica, ki jo bomo srečali tudi pri drugih investitorjih. Čeprav so danes infrastrukturalna podjetja v zelo slabem stanju, lahko ob pametnem upravljanju zara-

di svoje strateške pomembnosti postanejo pomemben vir prihodkov. V primeru francoskih investitorjev naj bi se tako pokazal dokajšnji interes za Aerodrom Ljubljana, družbo, ki upravlja ljubljansko letališče Jožeta Pučnika, in za Dars, družbo, ki upravlja slovenske avtoceste. Francoski Societe Generale je na slovenskem trgu že

prisoten kot lastnik banke SKB, med morebitnimi novimi investitorji se omenja tudi BNP Paribas.

Tudi v Milanu je bila globalna slika podobna francoski: investicijske konference se je

Izjava predsednika RS Pahorja

Danes, 29. 11. 2013, sem prejel odstopno izjavo članov Komisije za preprečevanje korupcije. Člani komisije v njej podajajo nepreklicen odstop s svojih funkcij, ki stopi v veljavo z dnem imenovanja novih članov komisije oziroma najkasneje s 1. 3. 2014.

Neuradno so me s svojo odločitvijo in razlogi zanjo seznanili že v sredo, 27. novembra. V temeljitem, večurnem pogovoru sem sicer razumel glavne razloge za njihovo ravnanje, vendar se kljub temu z njihovo odločitvijo nisem strinjal. Menil sem, da bi si prav zaradi navedenih razlogov komisija morala še naprej vztrajno prizadevati za potrebne spremembe, ki zadevajo pravno kulturo in pravno državo.

Vendar je senat vztrajal pri oceni, da so prišli do roba zmožnosti, ki jim jih daje obstoječa zakonodaja in da komisija potrebuje nove ali drugačne instrumente, da bi bila uspešna. Zato sem jih prosil, naj mi pripravijo celovit paket sprememb ali dopolnitev relevantnih zakonov, kakor to potrebo vidi senat Komisije za preprečevanje korupcije. Predsednik in člani komisije so obljubili tovrstno sodelovanje.

V tem smislu si bom prizadeval, da bi v naslednjih mesecih pridobil podporo za obravnavo in sprejem predlaganih sprememb, ker bi to poleg imenovanja novega senata komisije omogočilo tudi njegovo uspešnejše prizadevanje za preprečevanje korupcije.

Po preučitvi veljavne zakonodaje in seznanitvi z vsemi potrebnimi dejstvi se bom nemudoma odločil o nadaljnjih postopkih, ki bodo omogočili čim prejšnje nemoteno delovanje komisije. Pri tem se zavedam nekaterih pravnih dilem ter dejstva, da sem pri imenovanju novega senata komisije v celoti vezan na seznam kandidatov, ki mi ga v skladu z zakonom predloži petčlanska izbirna komisija. V njej so po en predstavnik vlade, državnega zbora, kvalificiranih nevladnih organizacij, sodnega sveta in uradniškega sveta. Zato predsednik republike ne more imenovati senata v primeru, če se s predlogi izbirne komisije ne strinja, pač pa lahko kvečjemu enkrat ali večkrat ponovi postopek.

S svojimi odločitvami glede čimprejšnje zagotovitve nemotene dela Komisije za preprečevanje korupcije bom javnost sproti seznanjal. Prizadeval si bom, da bo senat komisije imenovan čim prej, ter da bodo v njem zaupanja vredne osebnosti, ki bodo neodvisno in suvereno opravljale svojo pomembno dolžnost.

Kratke

Predstava Čaj za dve v Gorjanskem

V soboto, 14. decembra 2013, ob 19. uri bo v Kulturnem domu v Gorjanskem dramska sekcija KUD Šempeter iz Šempetra pri Novi Gorici uprizorila komedijo Toneta Partljiča Čaj za dve v režiji Gorazda Jakominija.

Gledališka skupina KD Brce iz Gabrovice gost v Šempetru

V nedeljo, 15. decembra 2013, ob 19. uri bo v Kulturnem domu v Šempetru gledališka skupina KD Brce iz Gabrovice pri Komnu uprizorila komedijo Mira Gavrana Vse o ženskah. Režija Minu Kjuder in Sergej Verč.

Vabilo na predavanje v OŠ Miren

KD Stanko Vuk Miren-Orehovlje vabi v četrtek, 12. decembra, ob 19. uri v OŠ Miren na potpisno predavanje z naslovom Življenje gorskega potepuha. Predaval bo alpinist Peter Podgornik.

Slovenija na tujih trgih

Evropska turneja

V tednu pred objavo stresnih testov, ki bodo ravno v teh dneh razkrili velikost bančne luknje, se je slovenska vlada (pravzaprav slovenska premierka Alenka Bratušek v prvi osebi) odpravila na mednarodno turnejo v nekatere od držav, ki so gospodarske partnerice. In kaj lahko na "turneji" počenja prva dama slovenske politike? Gre sicer za dokaj nenavadno prisposobo, a tokrat za dokaj realistično. Konec prejšnjega tedna in začetek tega se je namreč Bratuškova mudila v treh državah z namenom čim boljše predstaviti slovenski privatizacijski načrt in z željo, da se poiščejo investitorji za slovenska državna podjetja. Pred tedni pa je bila predsednica vlade tudi že v Nemčiji. "Turneja" sodi v širši nabor vladnih dejavnosti, kako urediti eno od obljub, ki smo jih dali Evropi in ki je bila skupaj s krpanjem bančne luknje in konsolidacijo javnih financ na prvem mestu med prioriteta.

Potrebno je prodati Bratuškova se je tako najprej odpravila v Pariz, v ponedeljek je bila gostja na milanski konferenci za investicije, takoj zatem pa je odpotovala

še v Rusijo. V Parizu se je srečala s francoskim predsednikom Francoisom Hollandom, v Milanu s italijanskim premierjem Enricom Letto, srečanje s Putinom pa je v času zaključka redakcije še negotovo. Skratka, trije mednarodni obiski z določeno težo v zelo kratkem in hkrati delikatnem obdobju. Vladna strategija premierkinih potovanj naj bi pomagala pri iskanju investitorjev, ki naj bi v prvi vrsti vstopili v tista državna podjetja, ki so na prodaj. Seveda se tukaj odpira še cela paleta drugačnih možnosti za poslovna sodelovanja. Da bi zadostila obljubam, ki jih je dala Evropi, mora Slovenija dati državne deleže v 15 podjetjih. To je mantra, ki jo poslušamo že od maja, doslej pa smo našli le eno dejansko prodajo, podjetje Helios. Problem podjetij na prodaj je predvsem njihova dejanska vrednost v sedanjem času: z izjemo Telekomu so ostala državna podjetja zelo malo vredna. Celotno NKBM, edina banka v seznamu, je kljub svoji strateški pomembnosti za slovensko gospodarstvo (druga slovenska banka) zelo nezanimiva: tržna vrednost delnice znaša nekaj deset

udeležila Bratuškova, bil je prisoten Letta, ki mu je Bratuškova podarila Milanov dres Walterja Birse, in bili so prisotni potencialni investitorji. O konkretnih zanimanjih sicer javnost ni izvedela, čeprav sta se bolj splošno omenjala sektorja turizma in avtomobilske industrije. Morebitno zanimanje družbe Save za ljubljanski Aerodrom ni bilo omenjeno, pa čeprav je še septembra kazalo, da je zanimanje kar precejšnje. Italija je danes v Sloveniji prisotna predvsem na področju bančništva: tukaj sta Unicredit in Intesa Sanpaolo (100 odstotni lastnik Banke Koper), ki povečujeta svoj tržni delež.

Nazadnje se je turneja sklenila v Moskvi: v Rusiji ima Slovenija utečene precejšnje izvozne poti. Medtem ko je Južni tok že dejstvo in je njegova gradnja predvidena v naslednjih letih, se v tem kontekstu v medijih pojavlja še ena možna ruska investicija v Slovenijo. Energetski velikan Gazprom naj bi se namreč po hčerinski firmi Gazprom Telekom zanimal za nakup slovenskega Telekomu, najdonosnejšega državnega podjetja na prodaj. To bo posebej zanimiv prodajni postopek, ker bo v slovenske državne blagajne navrgel daleč največ denarja: današnja ocenjena vrednost (sicer s širokimi škarjami) je tam

med 700 milijoni in milijardo evrov.

Birokratske težave

Seveda gre tukaj opozoriti na še nekaj zadev, ki bi lahko bile odločilne pri odločanju o morebitnih investicijah v Slovenijo: govorimo o poslovnem okolju. Neprijazno poslovno okolje je ena od najpogostejših pritožb, ki jih slišimo iz ust podjetnikov. Jasno je, da bo podjetje v Slovenijo prišlo, če bo v deželi pod Alpami našlo primerno okolje za razvoj svojih zamisli. Če nekoliko poenostavimo, pomeni to čim manj birokracije in nizki davki. Čeprav je problematična tudi prva postavka in so čakalne dobe za posamezna dovoljenja zelo dolga, se v zadnjih mesecih posebej veliko razpravlja prav o davkih, ki jih je vlada povišala. Recimo: stopnja DDV je bila pred kratkim dvignjena za dve odstotni točki (z 20 na 22 odstotkov), ista usoda je doletela tudi znižano davčno stopnjo (z 8,5 na 9,5 odstotkov). Čez nekaj tednov bo v veljavo stopil tudi nov nepremičninski davek: ta prinaša visoko 0,75 odstotno davčno stopnjo za poslovne in industrijske nepremičnine. In to so samo ukrepi, sprejeti v zadnjih mesecih.

Kako se bo torej gradilo prijazno poslovno okolje? Na to bomo očitno še čakali ...

Andrej Černič

CINE

CITTÀ FIERA

piazza Italia

Vstop*
KINO
+ PIZZA
+ PIJAČA

* VELJA SAMO ZA FILME "2D"

OD
10€

CINEMA

TICKET

231769

SHOP & PLAY

Città Fiera

NAJVEČJE TRGOVSKO SREDIŠČE V DEŽELI

www.cittafiera.it

Priložnost za zbranost, mir, molitev in prošnje

Marijino svetišče nad Benečijo (I. del)

Stara Gora nad Čedadom ali Castelmonte, kot ji pravijo Italijani, je ena najlepših romarskih poti v naših krajih. Vsi tisti, ki jo enkrat obišejo, se tudi radi vračajo. Zaradi kraja, ki je prelesto lep in poln vzvišenega miru, zaradi svetišča samega, zaradi izjemne prijaznosti kapucinov, ki cerkev in samostan oskrbujejo, ter ostalih krajanov. Vsi poskrbijo, da se romarji in obiskovalci tu počutijo sproščeno in domače. In da najdejo tisti notranji mir, po katerega so prišli.

Najlažji dostop je avtomobilska pot iz Čedada. Ob nedeljah precej prometna, sicer lepa in razgledna, a nič kaj primerna za tiste, ki se podajajo k svetišču v romarskem duhu. Sama zahajam na Staro Goro večkrat na leto. Predvsem tedaj, ko iščem tišino in priložnost za zbranost in molitev. K svetišču greva z možem peš, po lepem,

sončnem in zavetnem grebenu, ki ločuje doline Idrije (Iudrio) in Arbeča (Erbezzo). Poti, steza in asfalta je tu na pretek, izbira je kar velika. Na teh pobočjih je tudi v pozni jeseni prijetno toplo, vzpon je lahek, razgled pa

pravi ljudska pripoved, doma škrtati in krivopete.

Stara Gora Tržačanom in Goričanom ni preveč oddaljen cilj, sama sem na ta kraj zelo navezana in se vračam vsakič, ko je v meni nemir ali ko nosim na ramah hu-

sproščujoč, saj sega tja do morja preko Brd in Korade do Kolovrata. Samo zelenje in gozdnata pobočja, v zakulisju pa žuborenje Idrije v dolini, kjer so, tako vsaj

do breme in sama ne vem, kako in kam. Gora je med tednom sicer prazna in tiha, do obiskovalcev nad vse prijazni pa so v okrepčevalnici, ki ji pravijo Romar-

ski dom (Casa del Pellegrino). Tu, pa tudi v bližnji trgovini s svetinjami in spominki je domače in toplo, vsi se radi pogovarjajo, vzdušje pa je nadvse prijetno. Ob nedeljah je seveda nekoliko drugače, saj se v okolici svetišča kar tare ljudi, pa čeprav so tu maše vsak dan, tako zjutraj kot pod večer.

Nad dolino Idrije je toplo tudi pozimi, gozd ima sprva povsem kraški videz, obdajajo ga vinogradi, veliko je kamenja, brinja pa tudi obmajne, pot pa nas vodi po sončnih in zavetnih pobočjih. Če smo se na romanje odpravili iz vasi Selce (Cladrecis), si lahko spotoma ogledamo še tamkajšnje cerkvico ter po slabi uri hoje osamljeno cerkev Treh kraljev na višini 530m nad morjem. Malo božji hram stoji v zavetju prastare lipe; govori se, da so ga baje zgradili okoli leta 1470, čeprav nekatere arhitektonske značilnosti kažejo na to, da je cerkva iz nekoliko kasnejše dobe.

Prezbiterij, kot jih je gradil mojster Andrej iz Škofje Loke (Andreas von Lack), so se v teh krajih začeli pojavljati šele med petnajstim in šestnajstim stoletjem. Sk-

lepamo torej, da so v tem obdobju cerkev gradili ali prenavljali. Sorazmerno bogata notranjost vsekakor pričča o stičišču dveh različnih kultur, slovanske in fur-lanske, ljudsko izročilo pa povzruha pripoveduje, da so v cerkvi shranjeni nekateri ostanki, ki naj bi pripadali Svetim trem kraljem. Cerkvico bomo skoraj zagotovo našli zaprto, tako da si je ne bomo mogli ogledati, uživali bomo samo tišino in hlad sicer nekoliko osojnih kostanjevih in gabrovih gozdov ter občutili tisti opojni mir in tišino, ki je dolga stoletja spremljala molitve dolgih romarskih procesij. Sedaj se tu svetost kraja spaja s turističnim pridihom moderne dobe, saj je ob poti veliko kažipotov, ki vabijo v kmečke turizme na pokušno beneških dobrot in

predvsem vina. Nekoč so morali seveda romarji hrano prinašati s seboj, saj ni bilo niti denarja, niti številnih lokalov. Pripovedujejo pa, da so se množice, ki so prihajale iz najrazličnejših krajev, največ pa iz slovanskih dežel, ob vzponu po gozdu na Staro Goro zresnile in utihnile. Ljudje so se zatopili v molitev, ženske so prepevale nabožne pesmi. Izročilo pravi, da je moral imeti vsak, ki se je podal na sveto pot, s seboj nekaj ročno izdelanih lesenih križcev, ki jih je nato puščal pri stebrih ali postajah. Obvezno je bilo, da je vsak, ki se je prvič odpravil na romanje, tak križec položil na sredi poti pred Marijino podobo. V upanju, da bodo njegove molitve in prošnje uslišane.

Suzy Pertot

Ljubljana / Tradicionalna tiskovna konferenca o zamejskem športu

Od Slovenije pričakujejo več pozornosti

Tako kot vsako leto so se športna gibanja Slovencev v sosednjih zamejskih predstavila na tradicionalni tiskovni konferenci za osrednje slovenske medije v Ljubljani, na sedežu Olimpijskega komiteja v prostorih Hale Tivoli. Dogodek iz leta v leto prireja Olimpijski komitej Slovenije - Združenje športnih zvez in Komisija za zamejski šport, goste je sprejel ce-

Dean Oberdan in igralca Matija Batic in Xavier Majovski. Skratka, kot še nikoli izjemno mladi ambasadorji, sami najstniki. V svojstvu vodje krovne športne organizacije je Ivan Peterlin podal izčrpno poročilo o delovanju klubov, članov Združenja, in vrhunskih zamejskih športnikov, ki tekmujejo za večinska društva. Omenil je čedalje težje finančno stanje, kritično pa se je

Poljšak in olimpijonec ter ambasador slovenskega športa Miroslav Cerar.

Na kratko naj še omenimo, katere vsebine so poudarili ustvarjalci slovenskega športa v Avstriji in na Madžarskem. O športnem življenju na Koroškem je spregovoril predsednik Slovenske športne zveze Marijan Velik, ki je podčrtal zlasti velik uspeh odbojarskega športnega kluba Po-

lo predsednik OKS Janez Kocijančič. V središču pozornosti je bil kot vselej pregled dejavnosti Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, Slovenske športne zveze na Koroškem in Zveze Slovencev na Madžarskem. Delegacijo ZŠSDI so sestavljali predsednik Ivan Peterlin, podpredsednica Loredana Prinčič, organizacijski tajnik Martin Maver, predstavnik tržaškega pokrajinskega olimpijskega komiteja Jure Kufersin, član izvršnega odbora Društva športnih novinarjev Slovenije Mario Šušteršič, veliki up italijanske športne gimnastike Tea Ugrin, Gajin tekmovalc v orientacijskem teku in slovenski mladinski reprezentant Andraž De Luisa ter zastopniki lanske Jadranske košarkarske ekipe under 19, ki se je uvrstila na državni finale, trener

izrekel o Sloveniji, od katere pričakuje več gnotne pomoči, pa tudi (danes nične) medijske pozornosti. Poudaril je, da je športni pogon Slovencev v Italiji sad načrta in ne improvizacije, hkrati pa je nosilec plemenitega poslanstva in vrednot. Ne nazadnje pa računa na izstopajoče mlade, ki so - na primer Ugrinova in jadralski dvojec Farneti - Sivitz/Košuta - celo kandidati za olimpijado v Rio de Janeiru 2016. Sogovornikom in predstavnikom medijev je Peterlin ponudil v branje tudi komaj izdano knjigo o očetu sodobnega zamejskega športa Bojanu Pavletiču, ki jo je uredil Mario Šušteršič. Med uglednimi gostitelji sta posluh za slovenski šport zunaj meja Republike Slovenije izkazala tudi načelnica komisije za zamejski šport pri OKS Sonja

sojilnice Aich-Dob, ki je osvojil celo državni naslov in letos nastopa v prestižni ligi prvakov. Slovenci v Avstriji razpolagajo tudi s številnimi zelo nadarjenimi posamezniki tako v zimskih kot v poletnih športih.

Jože Hirnšek, predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem - Porabje, član komisije za zamejski šport pri OKS in po novem tudi prvi mož obujene slovenske manjšinske koordinacije SLO-MAK, pa je orisal ne preveč rožnato stanje slovenske manjšine na Madžarskem in posledično tudi športne dejavnosti. Paradni konj porabskih Slovencev je nogomet, manjšinska skupnost pa je zelo ponosna tudi na atleta Kristiana Parsa, metalca klavira, ki je bil v Londonu olimpijski prvak pred Primožem Kozmusom. HC

Smrtna kosa med šolniki

Odšli so

Letošnja jesen je zaznamovalo kar nekaj odhodov slovenskih šolnikov in prijateljev slovenskega šolstva v Italiji. Ob ravnateljici prof. Veri Bedendo, spomin na katero je obeležen v posebnem zapisu, so bili to še trije. Najprej nas je zadnje dni oktobra doletela vest, da je v Ljubljani umrla Viljana Lukas, dolgoletna vodja oddelka za mednarodne odnose na slovenskem Ministrstvu za šolstvo in šport. V tem svojstvu je dolga leta posebno pozornost posvečala šolstvu manjšin zunaj meja matične Slovenije. Še posebej se je zavzemala za razvoj slovenskega šolstva v Italiji. Leta 1995 je bila vodja slovenske delegacije pri posodobitvi slovensko-italijanskih dvostranskih sporazumov za področje šolstva. Vsako leto je bila navzoča pri odprtju jesenskega seminarja za slovenske šolnike v Trstu ali Gorici. Zadnja leta pred upokojitvijo se je posvečala zlasti sodelovanju na evropski ravni.

Sredi novembra je po daljši bolezni umrl prof. Daribor Zupan, od leta 1982 profesor kemije na Državnem poklicnem zavodu "J. Stefan", od leta 1996 do upokojitve leta 2008 pa ravnatelj na DTTZ "Žiga Zois" v Trstu. Bil je aktiven tudi v kolegiju slovenskih ravnateljev ter pri Sindikatu slovenske šole. Bil je izrazito praktičen človek, pravi pragmatik, čeprav ni nikoli pozabil na te-

meljna moralna in vzgojna načela, ki naj bi vodila naše delo na šolskem področju. Pri srcu mu je bila slovenska mladina in vedno je skušal narediti vse, kar je bilo v njegovih močeh, da bi slovenska šola v vseh smislih napredovala in se krepila. Osebnost je bil skromen, tih ter ponižen, a obenem duhovit človek, v ospredje nikoli ni silil. Slovenska šola v Italiji mu mora biti hvaležna za vse, kar je storil zanjo, tudi za vse to, kar je in bo ostalo skrito. Aktiven je bil tudi v tržaških naravovarstvenih združenjih.

Le nekaj dni za ravnateljem Zupanom je nepričakovano, v polnosti svojih moči odšel v večnost tudi prof. Davor Pečenko, profesor elektronike na Tehniškem zavodu "J. Stefan". Svojo delovno pot je začel kot inženir v tovarni elektronskih aparatov, kasneje pa se je odločil za pot šolnika. V devetdesetih letih je bil aktiven pri Sindikatu slovenske šole ter bil izvoljen v Šolski pokrajinski svet, kjer je zastopal slovensko šolo. Odlikovali so ga široka razgledanost, doslednost razmišljanja, na šolskem področju pa natančno poznavanje zakonodaje. Včasih je bil zahteven, vedno pa duhovit in sproščen sogovornik. Vedno mu je slo za dobrobit slovenske manjšine, za uveljavitev njenih jezikovnih in drugih pravic, zlasti seveda šolskih. Odhod prof. Pečenka, in to v njegovih najboljših in najbolj ustvarjalnih letih, je za slovensko manjšino, za slovensko šolo v Italiji pa še posebej, velika in težko nadomestljiva izguba.

t. s.

In memoriam

Akademik Jože Trontelj

Dne 9. decembra je v 75. letu starosti umrl predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) Jože Trontelj.

Prof. Trontelj je bil leta 1991 izvoljen v Slovensko akademijo znanosti in umetnosti, leta 2002 za podpredsednika in nato leta 2008 za predsednika SAZU. Od l. 1995 je predsedoval Komisiji Republike Slovenije za medicinsko etiko in je bil slovenski delegat v Usmerjalnem odboru za bioetiko Sveta Evrope. Sodeloval je pri izdelavi Konvencije o varstvu človekovih pravic in dostojanstva človeškega bitja v zvezi z uporabo biologije in medicine in njenih dodatnih protokolov, še posebno protokola o etiki biomedicinskega raziskovanja na ljudeh. Je soavtor Vodnika članom komisij za etično ocenjevanje raziskav, ki ga je izdal Svet Evrope. Veliko je objavjal o vprašanjih na področju bioetike, med njimi o problemih zdravniškega odločanja ob koncu življenja in raziskovanja na človeku, pa tudi vlo-

Foto JMP

ge podajanja vrednot v šolski vzgoji in izobraževanju. Od 2005 do 2008 je bil član Strateškega sveta Vlade RS za kulturo, izobraževanje in znanost. Od 1995 do 2000 je bil predsednik Komisije RS za Zoisove nagrade in priznanja. Med leti 1996 in 2001 je bil član Zdravstvenega sveta RS, med leti 1996 in 1998 pa predsednik Sveta za raziskave v medicini. Od 2010 je bil član Stalnega odbora za znanost in etiko pri ALLEA (All European Academies). Generalni sekretar Unesca ga je 2010 imenoval za člana Mednarodnega odbora za bioetiko (IBC) v zasebnem svojstvu.

Za svoje raziskave je prejel dve nagradi Sklada Borisa Kidriča (1974 in 1980), Kidričovo nagrado za vrhunske dosežke (1989) in priznanje ambasador Republike Slovenije v znanosti (2003). Za delo na področjih znanosti in etike je prejel državno odlikovanje zlati red za zasluge (2009). Leta 2010 je govoril na romanju treh Slovencev na Svetih Višarjah in njegovo izjemno predavanje smo objavili v Novem glasu zato, ker je bilo dejansko projekt za novo, lepšo, bolj plemenito, solidarno Slovenijo, ki jo danes vsi pogrešamo!

Naj postane NOVI GLAS tudi tvoj Glas!

NOVI GLAS
moj glas
tvoj glas
naš glas
naš glas
naš glas

*primorski
tednik*

Novi naročnik ali tisti, ki podari naročnino na naš tednik novemu naročniku, bo prejel v dar letošnjo knjižno zbirko Goriške Mohorjeve družbe, ki jo sestavljajo naslednje knjige:

- KOLEDAR GMD 2014
- NEKDAJ V STARIH ČASIH Spisi Rada Bednarika (1902-1975) in prispevki o njem
- Anamarija Volk Zlobec: O POLŽKU IZIDORJU in druge živalske zgodbe
- DOMAČE SLAŠČICE - 131 receptov najbolj priljubljenih primorskih in drugih sladic

Poseben dar, ki ga brezplačno nudimo naročnikom, je prejem tednika v elektronski obliki (v formatu pdf), in sicer že ob sredah, dan pred izidom tiskane izdaje.

NAROČNINA ZA LETO 2014 ZNAŠA:
za Italijo 45,00 evrov
za Slovenijo 48,00 evrov
za inozemstvo 100,00 evrov

PODPORNA NAROČNINA: 100,00 evrov